

„Többektől hallottam, hogy »nem ajánlottam fel az egyháznak az 1%-ot, mert az annyira minimális, hogy nem sokra mennek vele...« E személyek döntésének következményeként annyszor 13 844 forinttal csökkent az egyháznak jutott támogatás összege, ahányan így vélekedtek.”

► Egy százalék... – 3. oldal

„Az az elv, hogy először az egyházközségi testületeket és tisztségviselőket kell megválasztani. Ők választják meg azután küldötteket az egyházmegyei testületekbe. Amikor »feláll« az egyházmegye, ott saját tisztségviselőik mellett szintén választanak küldötteket – az egyházkerületbe. Az egyházkerület azután saját alakuló ülésén választja meg saját tisztségviselőit – és küldötteit az országos testületekbe.”

► Az általános tisztújítás évében – 8. oldal

Luther nyomában

► 6–7. oldal

Vesztfáliai látogatók

A magyarországi protestáns egyházakat – így egyházunkat is – hagyományosan jó kapcsolat fűzi a Vesztfáliában élő evangélikusokhoz. Az elmúlt napokban hazánkba látogatott a Vesztfáliai Evangélikus Egyház két vezetője Gerhard Duncker vezetésével, hogy előkészítsenek egy ősszel esedékes konferenciát, amelyen nemcsak a magyar protestáns egyházak képviselői, hanem lengyel evangélikusok és olaszországi valdensiek is részt vesznek majd. A testvéri megbeszélésen megállapodás született arról, hogy szeptemberben a *Hitélet* a 21. számban (*praxis et pietas*) témát dolgozzák fel közösen.

► OI

Négyszázhatvan éve halt meg Luther Márton

► Megemlékezés az 5. oldalon

Találkozunk Orosházán!

Ülést tartott a Magyar Evangélikus Konferencia intézőbizottsága február 9-én. A formálódó szervezet célja a hazánkban, a Kárpát-medencében, Európában és a nagyvilágban szétszóródott magyar nyelvű evangélikus közösségek összefogása, egymás kölcsönös megismerésének elősegítése, hitbeli és nemzeti egységnek erősítése. A konferencia hivatalos megalakulása felé vezető úton egyetlen, de fontos lépés volt az intézőbizottság elmúlt heti összejövetele.

A bizottság időközben kiegészült: új tagja Szeverényi János lelkész, az Evangélikus Missziói Központ igazgatója. A tagok közé való meghívása annak jele, hogy az alakuló szervezet a fent vázolt célt elsősorban a missziói parancs teljesítésével, az evangélium hirdetésével, valamint a testvéri szeretet és az egymás iránti felelősség erősítésével érheti el.

Többen üdvözölték örömmel, hogy idei naptárunkban megjelent a külföldi evangélikus gyülekezetek név- és címtára. Elsőként az Amerikai Egyesült Államokból érkezett ilyen visszajelzés, Bernhardt Béla főesperes testvérünk január 1-jén feladott elektronikus levelében: „Ez már jó lépés a magyar evangélikus világközösség irányába” – írta. (A névsor sajnálatos hiányosságára is ő hívta fel a bi-

zottság figyelmét: nagyrészt kimaradtak a határokon túl megjelenő magyar evangélikus újságok, az amerikai *Erős Vár*, a nyugat-európai *Útitárs* és a *Koinonia*. Remélhető, hogy a kezdet gyermekbetegségeit szervezetünk hamarosan kinövi.)

Azon túl, hogy jelentős figyelmet és időt szentelt a bizottság az alapszabály tervezetének vizsgálatára és alakítására, megváltoztatta a konferencia nevéből alkotott mozaikszót. Tekintettel arra, hogy a MEK betűszó nemcsak furcsán hangzik, de „foglalt” is (a *Magyar Elektronikus Könyvtár* jelöli, *mek* szerepel továbbá a Magyar Építéskamara honlapjának címében), a mozaikszó egy betűvel hosszabb: Maek – Magyar Evangélikus Konferencia.

A bizottság pályázat kiírását határozta el: kéri egyházunk képzőművészeit, diákjait, hogy rajzolják meg a Maek jelképét, logóját. A pályázat feltételeit, határidejét, a kiosztandó pályadíjakat az *Evangélikus Élet* következő számainak egyike fogja közölni.

A bizottság szerettel kéri azokat a gyülekezeteket, amelyeknek határokon átvivő testvér-gyülekezeti kapcsolatai vannak – s persze a többieket, továbbá minden olvasónkat is –, hogy az ország-határon túl élő testvérek számára fél év-

re fizessenek elő egy-két példányt az *Evangélikus Élet*ből. A bizottság azt reméli, hogy ez alatt az idő alatt fontossá válik külföldi testvéreink számára a rendszeresen kapott és olvasott újság, s azt már sajátjuknak érezve maguk hosszabbítják meg az előfizetést.

Végül a legfontosabb: az intézőbizottság az Országos Egyházi Elnökséggel egyetértésben kitűzte az első magyar evangélikus világtalálkozó helyét és időpontját: ha az Úristen is úgy akarja, és élünk, ez év október 13–14-én (péntek délutántól szombat délutánig) Orosházán találkozunk. Ez a tervezett ünnep nemcsak az ország minden tájáról és a messze távolból érkezett testvérek közös öröme lesz, hanem a Magyar Evangélikus Konferencia megalakulásának ünnepélyes kihirdetése is. S ha egy-egy testvér-gyülekezeti küldöttség a határon túlról néhány autóval vagy autóbusszal érkezve ezt az időt Orosházán tölti, másnap, vasárnap akár látogatást is tehet magyarországi testvérgyülekezeténél.

Tervezett ünnepünkhöz s a készülődéshez gyülekezeteink tagjaitól ötleteket, támogatást és közbenjáró imádságot kér és vár a Maek intézőbizottsága.

■ ZÁSZKALICZKY PÁL,
a Maek irodavezetője

Meghívás egy közös útra

► Konferenciát rendezett az MTA–EHE Szociáletikai és Ökumenikus Kutatócsoportja az Evangélikus Hittudományi Egyetemen február 10-én, pénteken délután. A *Meghívás egy közös útra* – Az Ausztriai Egyházak Ökumenikus Tanácsának szociális nyilatkozata címet viselő tudományos tanácskozás apropóját az adta, hogy egyrészt immár magyarul is megjelent a szóban forgó dokumentum a Luther Kiadó gondozásában, másrészt az EU soros elnökségét jelenleg éppen nyugati szomszédunk, Ausztria tölti be. Ám mégsem könyvbemutatóra, hanem a szó szoros értelmében vett ökumenikus eszmecserére szól a meghívás, ahogyan azt a konferenciát megnyitó dr. Reuss András tanszékvezető professzor, a kutatócsoport vezetője is aláhúzta.

A „közös útra” szóló meghívást elfogadók tartalmas délutánra lettek gazdagabbak; a konferencia előadói három nagy blokkban ismertették, elemezték, értékelték a 2003. november 30-án a bécsi Stephansdombon bemutatott osztrák dokumentumot. A társadalom széles rétegeinek bevonásával tizennégy ausztriai egyház által készített anyag számos kér-

dést fogalmaz meg, és olyan témákban foglal állást, mint a globalizáció és a szegénység, a szociális biztonság, a béke kérdése a globális világban, a fenntartható fejlődés vagy Európa és a régiók.

Az első nagy blokkban a vendégdelegáció tagjai tartották meg előadásukat. Herwig Sturm evangélikus püspök, az Ausztriai Ökumenikus Tanács elnöke ki-

fejezte afeletti örömét, hogy magyarul is olvasható az irat. Christine Gleixner professzor asszony, az Ausztriai Ökumenikus Tanács volt elnöke előadásában bemutatta – nemzetközi kitekintéssel – a szociális nyilatkozat keletkezésének körülményeit, létrejöttének fázisait. Dr. Michael Chalupka, az Osztrák Evangélikus Diakóniai Szolgálat igazgatója az ausztriai közzététel módjairól, valamint a nyilatkozat hatásáról szólt.

► Folytatás a 4. oldalon

A választás iskolája

Evangélikus egyházunk gyülekezetei hatveenként választják meg – a püspökök kivételével – a különböző (országos, kerületi, megyei, gyülekezeti) szintű tisztségviselőket: az elnökségeket, presbitériumokat és néhány helyen a képviselő-testületet is. Régóta így van ez, mégis számos problémával kell szembesülnünk most is, amikor Kr. u. 2006-ban újra gyakorolnunk kell az egyházjogot. S persze elgondoljuk: hogyan is lehetett ez Jézus idején vagy az apostolok korában? Hiszen Jézus is választott, amikor személyesen hívta el tanítványait. Választott, amikor megállt a vámszedőszálon, és egy Lévi (Máté) nevű hivatalnokot felszólított: „Kövess engem!” Névrokonának evangéliumából tudjuk (Mt 9,9 kk.), hogy Máté azonnal engedett a felszólításnak. Mert Jézus választása elhívás: „Így szól hozzátok: »Jöjjetek én utánam, és én emberhalázzokká teszek titeket.«” (Mt 4,18 kk. és párhuzamos helyek)

A Názáreti határozottan kijelenti (Jn 15,16): „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki és rendelvek titeket arra, hogy elmentek, és gyümölcsöt teremjétek...” (A folytatás is fontos, de itt most másra koncentrálnék.) Elhívás, kiválasztás, választás – erre épül az egyház fogalma: a görög szó (*ekklészia*), amelyből a magyar *ekklészia* származik, eredetileg „kihívottakat” jelent. Ez Jézus választása!

Egy másik választási történetről már az *Apostolok cselekedeteiben* olvashatunk: Júdás szomorú tette (árulása és önbüntetése) után megüresedett egy hely az apostoli közösségben. A feltámadott által rehabilitált tanítványi közösség tizenegy főre csökkent. Tudjuk, hogy Jeruzsálemben ekkor már „mintegy százhusz fő” az első gyülekezet, és a megüresedett helyre két jelölt volt: József, akit Jusztusz melléknévvel Barsabásnak is neveztek, valamint Mátyás.

Nem a választás módja, a sorsvetés a lényeg, hanem az, hogy ez Isten színe előtt történt! A „választási eljárást” közös imádság előzte meg. Ma is csak így lehet jól előkészíteni a választásokat! A jó előkészítés pedig azért nagyon fontos, mert a választás több alkalmas jelölt közül történik. Vajon Józsefnek miképpen esett, hogy a választás nem reá esett? Esetleg más feladatot kapott? Ne találgassunk! A lényeg, hogy a zsinati törvényeink szerint előírt tisztújítást mi is igei érintettséggel és imádkozó lelkiülettel bonyolítsuk le gyülekezetünkben, illetőleg egyházunk erre hivatott testületeiben. Csak így védhetjük ki a választásokban rejlő veszélyeket. Mert azért az egyházi tisztújításnak is vannak, lehetnek veszélyei. Hadd utaljak ezek közül most a két legfőbbre és lehetséges következményeire.

Az egyik veszélyforrás, ha túl kevesen vállalják a jelöltséget; a másik ennek az ellenkezője.

Vannak, akik félnek a megmérettetéstől. Vagy szoronganak a feladattól, vagy lelki lustaságból mondanak nemet. De találkozhatunk hitbeli göggel is, amikor valaki – úgymond – közösségének „lelki színvonala” miatt hátrítja el a felkérést...

Természetesen mindenkinek személy szerint kell eldöntenie a feladatra meghívó, azaz a jelölés elfogadása iránt tudakozódó kérdés után, hogy igent mond-e vagy nemet. Arra nincs általánosítható recept, hogy mikor szabad igent vagy nemet mondani, de talán egyszerűsíti és megkönnyíti a döntést, ha a megszólított (imádságos háttérrel megszólított) megvizsgálja, hogy mit is jelent az a szolgálat, amelyre őt jelölni kívánják.

Mindenkinek személy szerint Isten színe előtt kell mérlegelnie, imádságban átgondolnia, hogy az elkövetkező hat esztendőben képes lesz-e – Deo volente (ha Isten is úgy akarja) – „betölteni” a szolgálatot! Nem az a kérdés, hogy van-e kedvem, hanem egyedül és kizárólag az a kérdés: van-e módom a szolgálatot „betölteni”?

A másik nemkívánatos helyzet, ha túl sok a jelölt. Ilyen esetekben leleselkedik a közösségekre a „korinthusi veszély”, hogy tudniillik csoportokra szakad a gyülekezet. Pál apostolnak a korinthusiakhoz írott első leveléből tudjuk, hogy a „pártoskodások” mennyire megviselték a gyülekezetet, de a gyülekezetalapító apostolt is! (Vö. 1Kor 1,10 kk.) Pál szinte felkiált, hogy „viszálykodások vannak közöttetek”. A viszálykodás azért is nagy baj, mert az ige meghallását veszélyezteti. S ha veszélybe kerül az ige meghallása, akkor veszélybe kerülhet a hitélet, végső soron az üdvösség.

Lám, a „választás” keresztény közösségekben sem veszélytelen dolog. Lényege abban a kísértésben van, hogy ki-ki esetleg több akar lenni, és ezért nem alázzal, hanem indulattal vesz részt a folyamatban. Nagyon megszívlelendő tehát az, amit Pál apostol a filippibelieknek ír: „Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbözzetek egymást magatoknál; és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is.” (Fil 2,3–4)

Végezetül még egy fontos megjegyzés. Ha már úgy alakult egyházi életünk, hogy nálunk is a „demokrácia jogi kerete” adatott (azaz mindent a többség dönt el), akkor ne a közgyűlések után – az utcán, távoztunkban – zsörtölődjünk, morogjunk, hanem a voksolást megelőzően legyen bátorságunk – imádkozó hitből fakadó lelki meggyőződéssel – a közösség előtt nyíltan elmondani a véleményünket. S mivel ez a demokratikus jogi keret adatott, alázatosan el kell tudnunk fogadni, ha a többség másképpen gondolkodik, mint mi. A választás iskolája az alázat iskolája is – Jézus Krisztus által és segítségével.

■ RIBÁR JÁNOS

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

É L Ő V Í Z

Annál inkább

Zeneértők szoktak beszélni arról, hogy nagy komponisták műveit hallgatva már pár ütem után biztosan felismerik, hogy ki a zeneszerző: Bach vagy Mozart, Wagner vagy Puccini... Valami hasonlót mondhatunk el a Bibliáról is. Sokszor elég talán fél mondat, talán két szó vagy egy töredék valamelyik versből, és megérezzük az ige rendkívüli erejét.

Mk 10-ben olvassuk Bartimeus, a jerikói vak történetét. Jézusozó kiáltott gyógyulásért, és mikor el akarták hallgattatni, azt olvassuk: ő „annál inkább” kiáltott (48. vers). Ebből kihallatszik a hit ereje, az a csodálatos bátorság és elszántság, amely csak a hitből származhat. El akarják hallgattatni Bartimeust, hogy ne hívja Jézust. Ne kérje, hogy gyógyítsa ki vakágából. De ő nem hallgat el. Sőt „annál inkább” kiált a szabadító Jézus után.

De mit mond ma ez a két szó: „annál inkább”? Napjainkban sajátos helyzetben vagyunk. Sokan csalódtak a hit útján; jellemző az anyagiasság és az elvilágiasodás; más vallások, filozófiák, életstílusok divatosak. A mulandó dolgok és a test büvkörében élünk. Gyakori a könnyelműség, és divatos lázadni a család vagy bármilyen más közösség, kötöttség ellen. Életcélja lett az „én” kiélése, és bálványá az önmegvalósítás.

Jó lenne, ha észrevennénk, hogy a Biblia ilyenkor ezt a két szót ismétli és húzza alá: „annál inkább”. Dániel idegen országban, a király tiltása ellenére továbbra is megtartja napi három imaóráját – méghozzá nyitott ablak mellett... Gondoljunk az őskeresztények üldözésének korára! Nem tarthattak nyilvános istentiszteletet, de ha két keresztény találkozott az úton, az egyik lehajolt, egy halat rajzolt a porba, és ennek láttán megölelték egymást. A halat jelentő görög szó (ikthüsz) betűi ugyanis egy – görög nyelvű – hitvallás szavainak a kezdőbetűit rejtik magukban, amely így hangzik magyarul: „Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó”.

Sok családban is át lehet élni ezt. Talán már csak az egyik családtag imádkozik, olvas Bibliát, és jár templomba. Ez azonban nem veszi el a kedvét. Nagyon jól tudja, hogy ma erre „annál inkább” szükség van. Tudja, hogy a letagadott hitnek nincs ereje. De aki megvallja hitét, másokat is erősít, sőt talán hitre is juttat.

A „szokáskereszténységnek” is van haszna, ma ezt is fokozottan meg kell becsülni. De ha változik a világ, ha már kevesen ülnek a templompadban, nekünk, keresztényeknek „annál inkább” kell járnunk! A hit nem úgy működik, hogy előbb körülnézünk: jár-e templomba a másik, megkeresztelteti-e a gyermeket, olvassa-e a Bibliát? Hanem a hívó ember biztosan tudja, hogy akkor is érdemes lenne kereszténynek lennie, ha csak maga lenne. És annál inkább Jézus-hoz köti az életét.

Annál inkább – bárcsak sokan megéreznék ennek a két szónak az erejét!

■ GÁNCÁS ALADÁR

Léptünk a világ zenéjéhez akarjuk igazítani, vagy gúny és csúfolódás ellenére az örökkévalóság zenéjét akarjuk követni?
MARTIN LUTHER KING

SEMPER REFORMANDA

„Ha az egyszerű híveknek aggályos érveit pusztá hatalommal elnyomjuk, és nem értelmes megválaszolásal oldjuk fel, azzal az egyházat és a pápát ellenségeik előtt nevétségessé, a keresztényeket pedig szerencsétlenné tesszük.”

► Luther Márton: A 95 tétel (Zsigmond Árpád fordítása)

HATVANAD VASÁRNAP – Lk 8,4–15

Tervszerűtlen vetés, pocsék föld, bőséges aratás

Minden ember sikerre vágyik. Életünket alapvetően ez motiválja. Magánéletünkben a család szeretetét vagy az anyagi boldogulást, hivatásunkban a szakmai elismertséget, emberi kapcsolatainkban a szeretetteljes elfogadást értékeljük sikerként. Ha valamit eleve sikertelennek ítélünk, annak hátat fordítunk, felhagyunk vele.

Ha a siker vezetni törekvéseinket a mindennapi életben, akkor természetesen egyházi életünk sem kivétel ez alól. De mintha gyülekezeteink életéből gyakran hiányozna a siker. Mintha elégtelen lenne igehirdetésünk, missziói munkánk hatásfoka. Mintha nem állna arányban a befektetett munka az eredménnyel, a magvetés fáradsága a gyümölcstermésével.

A magát sikertelennek tekintő egyháznak szól a mai evangélium a magvetőről, akiben Krisztus Urunk magát az irgalmas Istent állítja szemünk elé. Ő mindenféle emberi logikától függetlenül mindenütt és mindenkor veti a magot: megújító igéjével megszólít minden arra érdemtelent, elhív és szolgálatba küld gyanútlan embereket. Olykor „rászed” bennünket is, mint Jeremiás prófétát. Megkeményíthetjük a szívünket, hogy a forgalomtól letaposott útra hasonlítson, de Isten igéje még az ilyen megkeményedett szívre is bőségesen záporozik. Legyinthetünk Isten dicsőségére, és sziklás talajként elvonhatjuk a táplálékot hi-

tüntől, de ez nem teszi meg nem törétté azt, hogy Isten igéje megszólított minket. Kiszolgáltathatjuk a Szentlélek belénk plántált ajándékát az e világi élet hangos forgatagának, sikernek és sikertelenségnek, örömöknél és gondoknak, táplálhatjuk e világi érzéseinket Isten igéjének ellenében, ám az evangélium ettől még hangzik felénk. Egyházi embeleként, igehirdetőként vagy igehallgatóként minden biztonnal az első adandó alkalommal elrontunk mindent, amit csak elronthatunk, de Istenünk nem bízta igéjének sorsát a mi ügyességünkre, alkalmasságunkra.

Emberi gondolkodás szerint Isten magvető munkája nem tervszerű, a példázat szerint azonban mégis sikeres. Nekünk tehát nem Isten igéjének sorsa miatt kellene aggódnunk, hanem sokkal inkább a magunk jövője miatt. Isten igéje nélkülünk is megseleksi azt, amiért elindult. Mekkora sikertelenségre volt ítélve – emberi számítás szerint – a hitükben bizonytalankodó apostolok kicsiny közössége az ókori világ vallásilag túltelt piacán, főpapok és világi hatalmasságok gyűlöletének keresztüzében! Mekkora kudarcra van ítélve ma is az evangélium ügye abban a világban, amely lassan már az emberi értékekről sem akar tudni, nemhogy Isten igéjéről! A legszembetűnőbbek is gúny céltáblái lehetnek, és a hit ellenségei olykor gyűlölettel rontanak rá Krisztus megszentelt népére...

A VASÁRNAP IGÉJE

De az evangélium sohasem volt és sohasem lesz halálra ítélve. Templomok omlanak össze és épülnek fel, emberek válnak a magot befogadni nem hajlandó útféllé, köves vagy gazos földé, mások meg éppen keményszívűségük jó termőfölddé alakulásának ajándékát kapják Urunktól – és mindeközben szüntelenül hangzik az evangélium. Hallása nyomán a Szentlélek hitet ébreszt akkor is, amikor a többség csak legyint a bűnöket megbocsátó Krisztus keresztjére. Krisztus marad a győztes, mert igéje ma is elvégzi az emberi világ sokféle termőföldjében a kalászba szökkenés csodáját, és bár nagyon sokak életében nem hoz áldást, a termés összességében mégis százszoros, azaz elképzelhetetlenül sok.

Meg kell tanulnunk, hogy ha az egyház esetleg sikertelennek és erőtelenné tűnik is, a Krisztus keresztjéről tanuló evangélium mégis diadalmas és gyümölcsöző. Nem az evangélium sorsáért kell aggódnunk. Nem pusztán emberi erőfeszítésre, modernizálásra, szüntelen változtatásra van szükség, hanem arra, hogy Isten Szentlelke termékeny talajjára

tegye mindannyiunk szívét, hogy a Krisztusban kapott kegyelem ne múljék el eseménytelenül és eredménytelenül felettünk.

A pazarló magvetőről, az irgalmasan megszólító Istenről szóló példabeszéd újra kétségtelenné teszi azt, hogy hitre jutásunk, benne való megmaradásunk és benne gyökerező végső reménységünk beteljesedése egyedül Urunk irgalmas kezében van. Ő pedig már akkor bizonyított, amikor Megváltót adott nekünk egyszülött Fia személyében. Róla tanúskodik az ige, amelyet pazarlóan eljuttat mindenhova. Ha termésre alkalmas, jó szántófölddé lettünk, az egyedül az ő csodája és ajándéka. Ha útféllé, kövek vagy tövisek közé esik szívünkben a mag, akkor hozzá könyörögjünk megújulásért és megtérésért.

Minden ember vágyik a sikerre. A siker pedig az, hogy Isten gyermekeivé lehetünk az ő irgalma által. A vetést hamar követi az aratás: adja Isten, hogy az aratásnál legyen mit betakarítani Krisztus Urunknak szívünk szántóföldjéről!

■ TUBÁN JÓZSEF

Imádkozunk! Istenünk, aki megtérésre hívod népedet! Kérünk, tedd hallóvá füllünket, és tedd készvé szívünket igéd befogadására, hogy ítéletünkre ne forduljon mindaz, amit megmentésünkre tettél az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Hisszük, hogy szeretsz bennünket, gondunkat viseled, és kérés nélkül is megadod mindazt, amire szükségünk van. Hallgass meg minket most is, amikor bizalommal terjesztjük eléd könyörgésünket!

[Lektor:] Könyörgünk, Urunk, az igehirdetőkért. Add, hogy a te igaz beszéded mindenütt és mindig tisztán hirdessék! Áraszd rájuk Szentlelkedet, hogy minden néphez és minden ember-

hez eljusson végtelen szereteted életújító evangéliuma! Add, hogy aki a jó hírt hirdeti, maga is jó hírré váljon! Jézus nevében kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk, Urunk, a téged keresőkért és azokért is, akik már vagy még nem keresnek. Tartsd kezekben életüket, és add, hogy rád találjanak! Ne enged, hogy a mi mulasztásaink, meg-

gondolatlan mondataink, bűneink elsodorják őket a te közeledből! Jézus nevében kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a betegekért, az elesettekért, a megvetettekért, a kitaszítottakért, akik nem kellenek senkinek sem. Szánd meg őket, tekints rájuk, légy a közelükben! Nekünk pedig add, hogy szent Fiad példáját kövessük, aki

közösséget vállalt az elesettekkel, a kitaszítottakkal, a kicsinyekkel! Jézus nevében kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Mindenható Isten, végtelen irgalmadban bízva kérünk, hallgass meg minket a mi Urunk Jézus Krisztusért, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 6.

A kivonulással nem ér véget...

LITURGIKUS SAROK

csodáidat!” (Zsolt 75,2) Ezt Krisztust magasztaló Kyrie követi, majd ismét dicsőítő zsoltár csendül fel.

A köszönet, hálaadás és dicséret szavai mellett természetesen megszólal a bűnbánat hangja, hiszen egy szolgálattevőnek sincs dicsékednivalója. Luther fejezi ki ezt jól érthetően híres sekrestye-imádságában: „Ha nem segítettél volna, már régen elrontottam volna mindent!” Ez az istentisztelet végzők reménysége. Rászorulunk Isten bocsánatára, de remélhetjük, hogy ő még a gyarló ember is fel tudja használni áldást adó, üdvösséget készítő munkájában.

A bűnbánat és bocsánatkérés hangja szólal meg a következő imádságban is: „Uram, bocsásd meg igehirdetésem hibáit! Add, hogy ne a sikerre vagy sikertelenségre nézzek, hanem bízzam read az ige magvának sorsát! Hisszünk fel sza-

vaim törekény eszközét, hogy szeretted, erőd és tanácsod felragyogjon kinek-kinek a lelkében – most vagy később, amikor neked tetszik. Ámen.”

Értik már, kedves olvasóim, miért oly fontos, hogy a lelkész a sekrestye nyugalmában, az imádság csöndjében kezdje és zárja az istentiszteleti szolgálatot? Azért, mert ez a lelkeség, ez a fajta kegyesség, ez az imádságos gondolkodásmód segít helyére tenni a szolgálatot, hogy ne érezze magát sem többnek, sem pedig kevesebbnek, mint aki: Isten szolgálatának. Akinek egyedül nem megy, de akinek – ha komolyan veszi mandátumát, és nem szakad el küldőjétől – a munkássága nyomán áldás fakad.

„Hálát adok, hogy most, munkám végétével is a te kegyelmedbe tehetem le szolgálatom hiányait, gyengéit és botlásait. Kérlek, ne engedd, hogy visszaéljek kegyelmeddel. Tégy alázatossá, hogy tanuljak hibáimból. Adj erőt, hogy pótoljam hiányosságaimat! Indíts szeretetre, hogy meg ne vessem a gyülekezet bírálatát, és jobban megértsem a reám bízottak lelki igényét. Engedd, hogy újra szolgáljak...”

■ HAFENSCHER KÁROLY (TFJ)

Ahogy az istentisztelet előtti imádságok anyaga csupán felkínálhat lehetőséget, úgy a szolgálatot követő imádságanyag sem kötelező. Aki azonban a szolgálattevők közül ráérzett ennek ízére, annak szívében később már mindig ott lesz a vágy, hogy ilyen módon kerétkesse le az Úrtól kapott aktuális penzumot. A Liturgikus könyvben ehhez található jelentős „segédanyag” mindenekelőtt annak jelzése akar lenni, hogy mi minden „kerülhet szóba” a felfelé való beszélgetésben az istentisztelet végén.

Természetesen a legfontosabb a hálaadás, a köszönet szava. „Hálát adunk neked, Urunk, hogy szolgálhattunk neked...” – kezdődik az első ilyen imádság.

S a könyörgés kerete nem más, mint a 103. zsoltár első két verse: „Áldjad, én lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét! Áldjad, én lelkem, az Urat, és meg ne feledkezzél semmi jótéteményéről!”

Ebben a részben – az istentisztelet előtti imádságokhoz képest éppen fordítva – rövidebb a közösségi köszönet, és hosszabb, személyes elmélkedésre alkalmas adó, már-már liturgikus formát ölt az a rend, amely arra az esetre ajánlott, ha a lelkész egyedül végzi a szolgálatot. Ez a kis magánáhitat zsoltárral kezdődik, amelynek antifónája melegséggel töltheti el minden szolgáló szívét: „Magasztalunk, Istenünk, magasztalunk téged, mert közel vagy azokhoz, akik hirdetik

Film a száz éve született Bonhoefferől a Duna Televízióban. Áldó hatalmak oltalmában címmel a mártír teológus életéről látható film a Duna Tv Isten kezében című sorozatműsorában február 18-án, szombaton 12.05-től. Ismétlés: február 21., kedd, 8.30. A műsorban megszólal Csepregi András evangélikus, Békffy Lajos református teológus, valamint archív felvételen néhai Lehel Ferenc, Bonhoeffer egykori magyar tanítványa. Szerkesztő-riporter: Fabiny Tamás.

Tamás-mise a Duna Televízióban
Február 19-én, vasárnap 10 órai kezdettel felvételen látható a budapest-kelenföldi evangélikus templomban rögzített Tamás-mise, a keresők istentisztelete. Igét hirdet ifj. Cselovszky Ferenc.

Közösséget építeni

Buday Barnabás iktatása Arnóton

▶ A Miskolctól néhány kilométerre északkeletre fekvő Arnóton már a 16. század derekán éltek evangélikusok. Azóta harminchat lelkész szolgált a gyülekezetben. Buday Barnabást, a közösség új lelkészét Sándor Frigyes, a Borsod-Hevesi Egyházmegye megbízott esperese iktatta be az Arnót-Újcsanósi Társult Evangélikus Egyházközség lelkészi hivatalába február 11-én az arnóti evangélikus templomban. Az istentiszteleten D. Szabik Imre, az Északi Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét.

Buday Barnabás a budavári gyülekezetben nőtt fel. Konfirmáló lelkésze Szabik Imre volt. Meghatározóak voltak számára a Surdon elöltött nyári hónapok, amikor nagyapja lelkészi munkáját követhette figyelemmel az ottani gyülekezetben. Tizenkét éves korától kántori szolgálatot végzett, tehát azt mondhatjuk, hogy belenőtt az egyházba. A főt kántorképző és a gyenesdiási konferenciák formálták őt. Később – teológusként – Gyenesre már előadónak hívták. „A fásori gimnáziumi évek alatt cserkész lettem, majd később a 16-os csapat parancsnoka. Nagyon sokat köszönhetek a velük együtt eltöltött időnek. Itt életem meg először intenzíven, hogy Isten a közösségen keresztül jön közel hozzám. Az az elhatározás, hogy emberekkel szeretnék foglalkozni és közösséget építeni, a teológián erősödött meg bennem, miután visszajöttem Bielefeldből, ahol az ösztöndíjas éveket töltöttem” – vallotta a fiatal lelkész.

Miután elvégezte a hittudományi egyetemet, az Országos Egyházi Iroda Ifjúsági Osztályán kezdett dolgozni; itt már „nagyban” végezhetette az ifjúsági munkát. Szélerősa találkozt, országos konferenciákat szervezett többedmagával, és részt vett a Cipő című ifjúsági magazin szerkesztésében. 2002-ben Pilisre,

később Kelenföldre, majd Ózdra, végül Arnóra került. 2003 decembere óta a helyi gyülekezeti munka mellett a Miskolci Ökumenikus Egyetemi Lelkészségen az evangélikus gyülekezet szervezése is feladata.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szabik Imre iktatási prédikációjában elhangzott: a Szentlélek a lelkész személyes hitén keresztül formálja a gyülekezetet. „Arnótot bástyának mondhatjuk a borsodi vidéken. A gyülekezet mindig kitartott Krisztus mellett. Buday Barna-

bást is úgy ismertük meg, mint akinek szívében van Krisztus. Csak az tudja végezni a lelkészi szolgálatot, akinek a szívében ő ott él. Ne feledd hát, azért hív, hogy a lelki értékeket felvillantsd a gyülekezetben is” – biztatta az egyházkerület vezetője az ifjú lelkészt.

Buday Barnabás 1Jn 4,12 alapján hirdette Isten igéjét. „Személyes okok miatt választottam ezt az igét. Szeretném, ha szolgálatom egész ideje alatt a jánosai levélben található kitartó istenkeresés mozgatna. Ezt kívánom magamnak és a gyülekezetnek is: érezzük Isten jelenlétét akkor is, amikor kiszolgáltatottak vagyunk, amikor határhelyzetekbe kerülünk. Tudnunk és hinnünk kell, hogy Isten közöttünk, a kapcsolatainkban rejtőzik, de Jézus Krisztusban megláthatjuk azt a megszólítható Istent, aki egészen olyan lett, mint mi vagyunk” – mondotta.

Külön öröm volt, hogy az újonnan beiktatott lelkész családtagjai is aktívan részt vettek az istentiszteleten. Bátyja, Buday Zsolt bénei lelkész a liturgiában szolgált, gyermekáldás előtt álló felesége, Buday-Malik Adrienn pedig a kántori szolgálatot végezte.

A köszöntők sorában Benczúr László, az Északi Egyházkerület felügyelője az újonnan iktatott lelkész szívére helyezte: „Ha lelkész nagyapád, a közelmúltban elköltözött Pusztay Laci bácsi itt lenne, azt mondaná: »Az Úristen szeret téged. Az Úristen megajándékozott ezzel a gyülekezettel. Szeresd te is ezt a gyülekezetet!»”

Az alkalmat megtisztelte jelenlétével a Miskolci Egyetem általános rektorhelyettese, dr. Patkó Gyula is.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Egyházi vezetők Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknél

A négy történelmi egyház vezetői még tavaly decemberben találkozót kezdeményeztek Gyurcsány Ferenc miniszterelnökkel. A megbeszélésre február 10-én került sor. A miniszterelnök a Parlament Nándorfehérvári termében fogadta az egyházi vezetőket. A találkozóon dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, dr. Bölskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke, dr. Feldmayer Péter, a Magyarországi

Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke és D. Szabik Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke vett részt.

A közel másfél órás hivatalos megbeszélésen az egyházi oktatási és szociális intézmények finanszírozásának eddig tisztázatlan kérdéseit tárgyalták meg. Egyetértés született az egyházi iskolák járó kiegészítő normatíva kifizetéséről, amely a 2004. évi elszámolás alapján az iskolákat fenntartó egyházakat meg-

illeti. A miniszterelnök további intézkedéseket ígért a szociális törvény végrehajtásának biztosítására. Felvetődött továbbá az egyházi oktatási intézményekben dolgozók közalkalmazotti szintű bérezésének kérdése is.

Arató Gergely, az Oktatási Minisztérium politikai államtitkára kérte, hogy az egyházi iskolák ne legyenek a választási kampány terepei.

■ HHO

Az induló püspökpubicisztikai rovat első írásai egyfajta bemutatkozási szándékot is tükröznek. Letesszük névjegyünket: kik vagyunk, honnan jöttünk, hová szól a küldetésünk... Ebből a szempontból sajátos helyzetben írom ezeket a sorokat, hiszen egyházunk küldöttként igencsak dél felé készülök, az Egyházak Világtanácsa (EVT) Porto Alegreben tartandó nagygyűlésére. Mire ez a cikk Olvasóink kezébe kerül, ha Isten is úgy akarja, már Brazíliában, a Dél Keresztje csillagkép alatt készíthetem a következő tudósítást kedvenc evangélikus hetilapomnak. Kicsit erőltetett szójáttékkal tudatos kétértelműséget is rejt írásom címe. Két kérdésre keresem a választ: mit jelent a dél mint égtáj a keresztény egyházak világában, és mit jelent a Magyarországi Evangélikus Egyház életében, ahol immár harmadik esztendeje szolgálók a Déli Egyházkerület püspöki keresztje „alatt”?

Észak dél ellen?

Valamikor, még a múlt században, évtizedeken át úgy hittük, úgy tanították, hogy minden feszültség forrása Kelet és Nyugat ellentéte. Ez a harc lesz az a bizonyos végső, mindent eldöntő harc... S ez a küzdelem – sokunk számára váratlanul hirtelen – meglepően békésen el-

ÉGTÁJOLÓ

dőlt. De a nyomasztó kontrasztok, konfliktusok nem tűntek el a világból, csak a „tájéolás” változott. Manapság a szakemberek többsége úgy ítéli meg, hogy világunk jövendő sorsát a gazdag, túlfogyasztó, túlsúlyos észak és a szegény, túlszaporodó, alultáplált dél egyre élesebb és kíméletlenebb harca dönti el.

De vajon hol állnak ebben a küzdelemben a keresztények? A régi beidegződések azt sugallják: a keresztények birodalma a fehér észak, a más vallásúaké, netán pogányoké pedig a színes dél. De a friss statisztikai adatok lerombolják ezt az elavult világméretet. 1900-ban a keresztények 81%-a fehér volt, ám 2005-re ez az arány 43%-ra csökkent. Megdőbentökek a World Christian Database összehasonlító számai: az északi féltekén 3000 népcsoport 11 300 felekezetben 3500 különböző nyelven vallja Urának Jézus Krisztust, míg délen 6000 népcsoport, 22 500 felekezetben, 10 000 nyelven!

Nem véletlen, hogy az EVT, a Luthe-

ránus és a Református Világszövetség mai vezetőit – régi kifejezéssel – a harmadik világ úgynevezett ifjú egyházai adják. Az adatok ismeretében azon sem lepődhetünk meg, hogy az 1948-ban Amszterdamban született EVT, Canberra és Harare után, immár harmadik nagygyűlést rendezi a déli féltekén, Porto Alegreben; és alkalommal az európai egyházak küldötteinek száma mintegy százzal kevesebb, mint legutóbb Zimbabwében volt...

Csak remélhetjük, hogy a Dél Keresztje alatt összegyülekező ökumenikus világtalálkozó nem észak és dél konfliktusáról szól majd, és imádkozhatunk érte, hogy ne így legyen. A kereszténység ne a világ feszültségeinek tükröződése legyen, hanem az igazságos átforgatás, a békés kiengesztelődés, a testvéri megértés és együttműködés modelljévé váljék. Erre bátorít az egész nagygyűlés – magyarra nehezen fordítható – tömör imamottója: „God, in your grace, transform the world”, azaz „Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!”

És itthon?

Hála Istennek, egyházunkban nem fenyeget az égtájak, a 3+1 kerület konfliktusa, miközben nyíltan vállalt célnak az egyházkerületek identitástudatának, sa-

Egy százalék...

A személyi jövedelemadóról szóló törvény immár kilencedik éve teszi lehetővé, hogy az állampolgárok a befizetett személyi jövedelemadójuk egy (1998-tól egy-egy) százalékról jogszabály által meghatározott kedvezményezettek (köztük egyházak) javára rendelkezessenek. Évről évre egyre nagyobb számú szervezet – alapítvány, közalapítvány, társadalmi szervezet stb. – igazolja sikeresen, hogy rendelkezik mindazokkal a feltételekkel, amelyek alapján részesülhet a magánszemélyek felajánlásaiból.

A társadalmi szervezet, alapítvány, illetve a törvényben megjelölt nemzeti közintézmény javára az utóbbi években két és félszer többen rendelkeztek az egy százalékról, mint ahányan az egyházak javára felajánlott támogatásról. Az előbbi kedvezményezetti szervezetekre benyújtott nyilatkozatokról az összes magánszemélyként adózó több mint 35%-a rendelkezett, az egyházak javára pedig alig 15%-uk.

2004-ben 127 egyháznak volt technikai száma; ezek 623 ezer érvényes nyilatkozat alapján összesen 3,5 milliárd forint támogatást kaptak az adófizetőktől, akik javukra döntöttek adójuk egy százalékáról. Mind a rendelkezők száma, mind pedig a támogatási összeg alatta maradt az előző évinek.

Az állam a hatályos törvény alapján kiegészíti ezen összegeket: a mindenkor összes személyi jövedelemadóból befolyt pénz 0,9 százalékát is az egyházaknak juttatja. Mégpedig úgy, hogy az összeget elosztják a felajánlások számával, és az eredményként kapott pénzösszeg jár az egyházaknak minden felajánlás mellé. Tavaly a jövedelemadóbevételek 0,9 százaléka 8,7 milliárd forint volt, így felajánlásokként még 13 844 forintot kaptak az egyházak. Ez a felajánlás felüli összeg a legtöbb esetben jelentősen meghaladja az egyszázalékos felajánlásokból befolyt összegeket. Jellemző, hogy az egyházak esetén az egy főre jutó átlagos felajánlás összege alig több mint 5500 forint. Erdemes megemlíteni, hogy az evangélikus adózók felajánlásainak átlaga (6200 forint) a katolikusokénál 800, a reformátusokénál pedig közel 600 forinttal magasabb, míg a zsidó hitközségeknek felajánlójától több mint 5300 forinttal elmarad.

Többektől hallottam – felekezethez való tartozástól függetlenül –, hogy „nem ajánlottam fel az egyháznak az 1%-ot, mert az annyira minimális, hogy nem sokra mennek vele...” Nos, az előzőekben leírtak szerint 2004-ben e személyek döntésének következményeként annyszor 13 844 forinttal csökkent az egyházaknak juttatott támogatási összeg, ahányan így vélekedtek.

Az APEH adatai alapján 2004-ben 16 olyan egyház volt, amelynek ezernél többen juttatták el adójuk egy százalékát. Száznál kevesebb felajánlást több mint ötven egyház kapott. A legtöbb hívővel rendelkező Magyar Katolikus Egyháznak 405 ezer, a Magyarországi Református Egyháznak 120 ezer, a Magyarországi Evangélikus Egyháznak 36 ezer, a Hit Gyülekezetének 11 ezer adózó tette meg a felajánlást.

A foglalkoztatottak (többségükben adózók) vallási hovatartozására csupán a 2001. évi népszámlálási adatok állnak rendelkezésre. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy a katolikus és a református foglalkoztatottaknak a 20, illetve 22, az evangélikus foglalkoztatottaknak pedig a 32 százaléka rendelkezett a támogatás odaítéléséről.

Természetesen ez nem azt jelenti, hogy elégedetnek kellene lennünk ezzel az eredménnyel, hiszen 70 ezer olyan evangélikus foglalkoztatott van, aki valamilyen okból nem tartotta fontosnak a rendelkező nyilatkozat kitöltését. Pedig evangélikus egyházunk számára nagyon fontos lenne az ő aktivizálásuk is e téren, hiszen nálunk a legmagasabb az inaktív keresők és az eltartottak aránya. Korábban említettem már, hogy három történelmi egyháznál 2004-ben – kisebb mértékben ugyan, de – csökkent a felajánlók száma. Többen úgy gondolják, hogy a mérséklődésben szerepet játszott az, hogy az elektronikus úton beküldött adóbevallásokkal együtt a rendelkező nyilatkozatok – szintén elektronikus – űrlapját esetleg már nem továbbították az adóhatósághoz.

Erre egyre jobban oda kell figyelni, hiszen évről évre több bevallást adnak be elektronikus úton. A személyijövedelemadó-bevalláshoz kapott útmutatóban részletesen szerepel a „rendelkezés a személyi jövedelemadó 1-1 százalékáról” című kitétel. Igen fontos, hogy az abban foglaltak szerint járjon el az adózó. Amennyiben a rendelkező nyilatkozatát nem az abban foglaltak alapján készíti el, akkor az érvénytelen minősül. (Tudomásunk szerint a legkisebb hiba miatt is évenként rengeteg nyilatkozatot érvénytelenít az adóhatóság.)

Közelednek a 2005. évi személyi jövedelemadó bevallásának határidői. Viseltesünk felelősséggel evangélikus egyházunk iránt azért is, hogy rendelkezünk az adónk egy százalékáról, és erre figyelmeztetjük barátainkat, ismerőseinket is.

Egyházunk technikai száma: 0035, Magyarországi Evangélikus Egyház. Nagyon fontos, hogy ne felejtsek el február 20-ig átadni a rendelkező nyilatkozatokat a munkáltatójuknak, ha ők készítik el az adóbevallásukat!

■ ANDORKA ÁRPÁD

A „Dél Keresztje” alatt

játos színeinek erősítése. Melyek a sajátosan déli – déli egyházkerületi – színek? Csak néhányat szeretnék felvillantani.

Örülünk, hogy egyházkerületünk számos gyülekezetében tovább él a szlovák és német kegyesség. Ha az egykori anyanyelv már nem is feltétlenül gyakorolt és élő nyelv, fontos megőrizni és ápolni az énekekben, a liturgiában és egyéb spirituális tradíciókban élő, a mást is gazdagító, színesítő örökséget.

A „déli mentalitás” jellemzője a nyitott vendég szeretet. Talán nem véletlen, hogy az eddigi országos evangélikus találkozók házigazdáiak többsége délről jelentkezett, és a tervezett első magyar evangélikus világtalálkozónak is Orosháza ad majd otthont ez év októberében. Több mint szimbolikus gesztus az is, hogy immár két éve, tavasztól őszig, hétköznap délutánokon is hívogatnak a nyitott templomkapuk a főváros szívében, a Deák téren...

De más irányban is szeretnénk nyitott, befogadó, segítő közösséggé formálódni, hogy oldani próbáljuk a házámban is nyilvánvalóan meglévő és részben fokozódó „észak-déli”, azaz társadalmi, gazdasági feszültségeket. Ennek jegyében kezdte el 2005 adventjében speciális oktató-nevelő, emberek átforgatását segítő szolgálatát egyházunk – eddig még egyetlen – bentlakásos nép-

főiskolája, a Tessedikkel a 21. századba – Második Esély Népfőiskola Szarvason.

Öröm és sajátos szín, hogy több mint egy évtizede működik kerületünkben egy másik népfőiskola is. Sárszentlőrincen a békés és konstruktív magyar-roma együttéléshez kínálnak követendő modellt: képzés, munkahelyteremtés, teleház stb. Ha úgy tetszik, ez is a magyarországi „észak-déli” kérdés kezelésének példaértékű kísérlete.

De rengeteg még a megoldatlan probléma, egyéni és közösségi krízis az egyházkerületben. Az örömök mellett gyakran válik nagyon nehézé a különben oly szépen csillogó „dél keresztje”... Úgy sejtem, napi könyörgésembe fog válni a nagygyűlés imamottójának teste szabott változata: „Isten, kegyelmed formáljon át engem, és formálja át egyházunkat, egyházkerületünket is...”

Gáncs Péter püspök (Déli Egyházkerület)

Ökumenikus börtönkápólnát avattak

FOTO: UGRITS TAMÁS

„Aki templomot épít, az otthon is teremt, s bizalommal tekint a jövőbe” – Antoine de Saint-Exupéry e szavai álltak azon a meghívón, amely a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet Sándorházi Alegységébe invitált február 7-re, az intézet ökumenikus kápólnájának felavatására.

Amint Frank Tibor ezredes, intézetparancsnok köszöntőjében elmondta, hogy a falakon látható, bibliai jeleneteket ábrázoló képek elkészítésén sok száz munkaórát dolgoztak a fogvatartottak. A helyiségben minden felekezet megtarthatja saját összejövetelét.

Dr. Békefy Lajos börtönlelkész úgy fogalmazott: a börtönkápólna az istentapasztalat minősített helye. Azt példázza, hogy a mélységben is lehet ünnepelni, és átélhető a csoda, amikor egy-egy lélek megnyílik Isten felé.

Az avatóünnepségen Csomós József, a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke hirdetett igét, Spányi Antal székesfehérvári megyés püspök felszentelte a kápólnát, végül Káposzta Lajos, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettese áldotta meg a jelenlévőket (képünkön).

► EvÉlet-infó

Tíz éve énekelnek

FOTO: BOTTA DÉNES

Tízéves jubileumát ünnepelte a Fővárosi Protestáns Kántorátus Kelenföldön hetvened vasárnapján, az esti vesperán. A változó tagságú, tíz-tizenkét fős, egyházzenesz hallgatókból és hivatásos, illetve amatőr zenészekből álló együttes ünnepén nemcsak a jelenlegi tagok gyűltek össze: a kántorátus erre az alkalomra kibővült számos egykori résztvevővel. A többszóla-

mú tételekkel, énekes bevonulással ékes ünnep a megszokott elemekkel zajlott: a vespera vázát a gyülekezettel felváltva énekeltek korálók és zsoltárok, valamint a vasárnap igéjéhez kapcsolódó motetták és kétkórusos művek adták. (A kántorátus vezetőjével, Bence Gáborral lapunk jövő heti számában olvasható interjú.)

■ –ISZ–

Gályarabok emlékére

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az elmúlt vasárnap istentisztelettel emlékezett meg a rábaszentandrási evangélikus gyülekezet a hitük miatt gályarabságra elhurcolt prédikátorok szabadulásának 330. évfordulójáról. Az alkalmon Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdetett igét, valamint Goór Judit történelmtanár tartott múltidéző előadást. Az istentisztelet után az emlékezők megkoszorúzták Borhidai Miklósnak, a mártírhaltát halt egykori rábaszentandrási lelkésznek az emléktábláját.

■ MENYES GYULA

KÉSZÜLÜNK A NŐK 2006. ÉVI VILÁGIMANAPJÁRA 4.

Dél-Afrika a mában

A nők 2006. évi, március 3-án megrendezett világimanapjára készülve ezúttal Dél-Afrika jelenéről szólnak.

Már a január 29-i számban megjelent beköszöntő írás olvastán is feltűnhetett, hogy milyen nagy hatással volt e sorok írójára a közmondás: „A sima tavakból is krokodilok leskelődnek.” Ez alkalommal azokról a nehézségekről szólnak, amelyek az elmúlt skegyetlen évek hordalékaként Dél-Afrikában ma is tovább élnek a simának látszó víztükör alatt; nem tűntek el nyomtalanul a nép életéből.

Mik a mai problémák? Szegénység és elmaradottság, óriási munkanélküliség, az asszonyokra nehezedő súlyos terhek (sokszor ők a család fenntartói, ők veszik át a távoli munkahelyeken dolgozó férfiak feladatait is). De talán a legnagyobb veszélyt a rohamosan terjedő AIDS-betegség jelenti, amely az elmaradottság és a tudatlanság, illetve sokszor az asszonyok ellen elkövetett erőszak

► Folytatás az 1. oldalról

Egyházi és társadalmi szinten már eddig is történtek előlépések az „iránytűnek” joggal nevezhető dokumentum megjelenése óta – fejtette ki Chalupka –, például számos egyház gazdasági állapot hozott létre szociális változások elősegítésére.

A konferencia második blokkjában két szociológus szakember elemezte a dokumentumot, és mutatott rá a hazi sajátosságokra: dr. Szalai Júlia, az MTA Szociológiai Kutatóintézetének munkatársa, illetve dr. Ferge Zsuzsa egyetemi tanár, az ELTE Társadalomtudományi Karán működő Szegénységkutató Központ vezetője. Szalai Júlia intellektuálisan is izgalmasnak nevezte a „közös utat”, ám aggodalmait is megfogalmazta: rá tudnak-e majd lépni az új tagállamok erre az útra,

Meghívás egy közös útra

és egyáltalán milyen közös olvasata van az iratnak a jóléti államok számára? Felhívta továbbá a figyelmet a magyar társadalom kettéosztottságára. Ferge Zsuzsa a nyilatkozatból sugárzó nyitottságot dicsérte, és üdvözölte, hogy az egyházak képesek egymáshoz és a társadalomhoz is szólni. Jó lenne mielőbb kézben tartani egy hasonló hazai munkát is – mondta. Kifejtette, hogy az egyházak és a civilek körében egyaránt folytatódhat az együtt gondolkodás.

A harmadik részben dr. Kránitz Mihály teológus, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektorhelyettese rámutatott: a keresztény hagyomány hasznos a társadalom egésze számára. Előadásában a társadalmi kihívásokra adott katolikus választ fogalmazta meg, kiemelve a szociális kérdéseket; mint mondta, az egyházaknak az embert érintő valamennyi

kérdésben van szavuk. A szótól a tettig való eljutás fontosságát is hangsúlyozta az irat 10. fejezete kapcsán.

Végül Reuss András professzor elemezte az iratot mint a tanulságokról és tennivalókról való eszmecsere alapját. Mint elmondta, kommentár nélkül adták közre az iratot. Az általa vezetett kutatócsoport úgy ítélte meg, hogy közel állnak hozzánk az ausztriai egyházak által felvetett kérdések, gondolatok, hasonlóak a Magyarországon tapasztalható tendenciák. Kiemelte, hogy az egyház a „hangtalanok hangjaként” szól. Nemcsak formailag, hanem tartalmában is biblikus a munka, s remélhetjük, hogy itthon is olyan kedvező fogadtatásra talál, mint szülőhazájában, ahol már a második kiadást vehetik kézbe az egyházért, társadalomért felelősen gondolkodók.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Külföldi vendégeinktől kérdeztük

Herwig Sturm evangélikus püspök, az Ausztriai Ökumenikus Tanács elnöke:

– Véleménye szerint a szociális nyilatkozat belső indítatásból született, vagy a társadalmi körülmények kényszerítették ki?

– Mindkét megközelítés igaz. Az egyház mindig megpróbálja meglátni a „világ” szükségait, és van benne elég bátorság is ahhoz, hogy odaforduljon a problémákhoz, illetve a szükséglet szenvedőkhoz. A nyilatkozat megmutatja, hogy az egyház miként látja és értékeli a maga helyét és feladatait, és rámutat a kötelezettségeire is. Ugyanakkor társakat és szövetségeket is keres munkájára elvégzéséhez, és szeretné felhívni mások figyelmét is arra, hogy segíteni jó.

***

Christine Gleixner professzor asszony, az Ausztriai Ökumenikus Tanács volt elnöke:

– Bár a szociális nyilatkozat Ausztriában született, más országokban – így például nálunk – is örömmel üdvözölték. Számítottak ilyen jó visszhangra?

– Az ennyire kedvező nemzetközi fogadtatást, azt, hogy a mai napig sok helyről – Finnországtól kezdve Ázsián át egészen Afrikáig – érkeznek hozzánk a kérdések, a Lélek adományának tartom. A nyilatkozat sikeréhez hozzájárul

az is, hogy angolul és németül már olvasható az interneten, a www.sozialwort.at oldalon, február végén pedig könyv formájában is megjelenik angolul. A siker titka a sokszínűség is, hiszen itt tizen-négy felekezet képviselőinek az állásfoglalása összegződik.

májában is megjelenik angolul. A siker titka a sokszínűség is, hiszen itt tizen-négy felekezet képviselőinek az állásfoglalása összegződik.

***

Michael Chalupka, az Osztrák Evangélikus Diakóniai Szolgálat igazgatója:

– A nyilatkozat tárgyalja az egyház szeretetszolgálatát érintő kérdéseket is. A diakóniai munka felelőseként hogy látja, mi és miként változott ezen a területen az elmúlt két esztendőben?

– A diakónia területén még erőteljesebb összefogás érzékelhető. Megemlí-

teném a társadalmi változásokat is, azt, hogy bizonyos „szeretetszolgálati témák” jobban előtérbe kerültek. Gondolok itt a menekültekre, a szegénység kérdésére vagy az idős, beteg emberek ápolására. A gazdasági élet képviselőinek pedig arra próbáltuk meg felhívni a figyelmét a nyilatkozaton keresztül, hogy ne csak a profitot tartásuk szem előtt, hanem gondoljanak a dolgozókkal szembeni szociális felelősségükre is.

***

Dr. Mihail Szaikosz görög ortodox metropolita:

– Az ortodoxia mely értékeivel gazdagította a szociális nyilatkozat sokszínűségét?

– A magunk megjegyzéseivel és hozzászólásaival arra kívántuk felhívni a figyelmet, hogy egy kisebb egyház is sikeresen meg tudja oldani felmerülő szociális problémáit. Hangsúlyt szeretünk volna helyezni a spiritualitás fontosságára, arra, hogy nem csak kenyérről él az

BOTTA DÉNES FELVÉTELE

ember. A könyv lehetőséget nyújtott továbbá a „bemutakozásra” is. Szeretnénk, ha tudatosulna az olvasókban, hogy a római katolikus és a protestáns mellett létezik, és jelentős szerepet tölt be az ortodox kegyesség is.

■ GAZDAG ZSUSZANNA

Mandela kormányzása idején és a demokrácia első tíz éve alatt több mint másfél millió új házat építettek a szegények számára. Elektromos áramot és egészséges ivóvizet kaptak a települések. A fordulat előtt a lakosság 50%-a nem jutott hozzá ezekhez, ma már azonban a népesség 85%-ának jut tiszta ivóvíz. Óriási felelősség hárul az egészségügyre. A felvilágosító munka, a betegek táplálása, gyógyszerrel való ellátása az egyik legfontosabb feladat. Sajnos a változás óta az orvosok és más egészségügyi dolgozók tömegesen hagyják el az országot. Megszületett viszont az emberi jogok törvénye, amely szerint az emberi méltóság megköveteli a szabadságot, az egyenlőséget, az ingatlanhoz, a biztonságos otthonhoz való jogot.

Reméljük, hogy a simának tűnő víztükör alól egyszer eltűnnek a veszélyes „krokodilok”.

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

Négyszázhatvan évvel ezelőtt halt meg Luther Márton

„Eltűnt Illés tüzes harci szekere...”

A címben olvasható gondolattal búcsúzott Wittenberg városában Melanchthon az óriás küzdőtárs temetések. A reformáció tüzes harci szekere 1546 elején a császári és pápás hatalom kettős szorítása akarta feltartóztatni, amikor Luther két főúri testvér viszáljának békítések elragadta a váratlan halál.

A január utolsó hetében útra induló Luthert elkíserte két wittenbergi társa, Coelius és Aurifaber (utóbbi jegyezte fel „asztali beszélgetéseit”), valamint három fia: a húszéves Hans, a tizenöt éves Martin és a tizenhárom esztendőös Paul. Halálában a város prédikátora, Justus Jonas is csatlakozott a menethez.

szólt társainak: „Az ördög mesterkedik velem, így szokta, valahányszor valami nagy munkába kezdek.” A városi jegyző házában szállt meg. E házzal szemben áll az András-templom, itt január 31. és február 15. között négy ízben is hirdette Isten igéjét, és felszentelt két lelkészjelöltet. Életének utolsó prédikációját Mártin 11.25–30 igéje alapján testi gyengeséggel küszködve mondta el, és így fejezte be: „Látjátok, azt jelenti elvetni a világ bölcsseit, hogy megtanuljunk: ne akarjuk magunkat bölcsnek tartani, hanem fordítsuk el tekintetünket minden magas méltóságtól, és szemünket egyszerűen becsukva Krisztus igéjéhez tartuk magunkat, hozzá menjünk, ahogyan ő olyan barátságosan hívogat. És mondjuk: egyedül te vagy az én Uram és mesterem, a te tanítványod vagyok. – Ezt és sok mindent kellene még erről az evangéliumi szakaszról mondani, de most túl gyenge vagyok, ezért most legyen elég ennyi...”

Miközben három fiát a mansfeldi rokonokhoz küldte, minden második vagy harmadik napon a kitűzött tárgyalásokat folytatta, de gyengesége miatt ezeken csak egy vagy másfél óráig volt jelen. A nehéz személyi és anyagi kérdések február 15-re elrendeződtek. A két gróf, valamint Luther és Jonas aláírták az okmányt a patrónusok jogairól és a grófság lelkészeinek, illetve tanítóinak az illetményeiről. Mivel azonban még ezután is jelentek kisebb-nagyobb problémák, és a grófok viszálja sem zárult le véglegesen, a következő tárgyalást május 2-ra tűzték ki.

Február 15-ről fennmaradt számunkra Johannes Aurifaber feljegyzése Luther egyik utolsó megnyilatkozásáról. Amikor egy igeszakasz megértésének nehézségeiről volt szó, a reformátor ezeket mondta: „Vergilius Bucolicáját vagy Georgicáját (a pásztort és falusi élet költeményeit) csak az értheti meg, aki öt évig pásztor vagy földműves volt. Úgy hiszem, Cicero leveleit is csak az érti meg, aki legalább húsz évig jelentős szerepet töltött be a közéletben. A Szentírás sem ízelheti meg eléggé senki, aki a prófétaikkal száz éven át nem vezette a gyülekezeteket. Bizony, koldusok vagyunk.” (Luther a beszélgetés során itt feltehetően még Keresztelő Jánost, Jézust és az apostolokat említhette, arra célozva, amit Statius, a költő Vergiliusról mondott: „Ne az isteni Aeneist kísérsd, hanem a nyomát kövessed alázatosan!”)

Másnap, február 17-én együtt vacsorázott társaival. Beszélgetésük során felmerült a kérdés, hogy haláluk után is megismerik-e egymást. Luther meg volt győződve arról, hogy a Krisztusban újjászületett emberek jobban megismerik majd egymást, mint Ádám és Éva a paradicsomban... Nyolc órákor visszament a szobájába, hogy ott az ablaknál imádkozzon. Röviddel ezután kínzó fájdalmat érzett a mellében. A szívroham hírére Aurifaber unikornisport szerzett, azzal dörzsölte a mellét. Egy órai pihenés után levetkőzött, és ágyába feküdt. Többször elismételte a 31. zsoltár 6. versét: „Kezre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten!” Azután némi iróniával társait is imára biztatta „a mi Urunkért és evangéliumáért, hogy jó legyen a sorsa, mert Tridentben a zsinat és az öreg pápa hadakozik ellene”. Tudta ugyanis, hogy III. Pál március 15-re egybehívta bíborosait a reformáció elfojtására.

Éjjel 1-kor újabb szívgörcs érte. Ismét imádkozott. Érezte, hogy abban a városban fog meghalni, ahol született, és ahol keresztelték. Bejött szállásadója és annak felesége, aki meleg ruhával igyekezett őt

melegíteni. Hívták a két orvost, értesítettek Albrecht grófot is és feleségét, aki rózsacettel és aquavittel próbált a haldoklón segíteni. Luther eközben hangosan mormolt igehelyeket, így János 3,16 evangéliumát, a 68. zsoltár 21. versét, Lukács 2,29-et, majd háromszor is a 31. zsoltár szavait: „Kezre bízom lelkemet...”

Mansfeld grófok képviselői követték. Utánuk négylovas kocsin volt fehér keresztet fekete lepel alatt Luther koporsója. A mögötte lévő kocsiiban ült az özvegy tizenkét éves leánykájával, Margarétával. Gyalog követte őket a három fiúgyermek és nagybátyjuk néhány rokonnal. Ezután következett az egyetem rektora néhány

Luther Mártont és Bóra Katalint ábrázoló festmények a házban, ahol a reformátor meghalt

Mielőtt felidézni az eislebeni eseményeket, figyeljünk fel reformátorunk élete utolsó napjainak mintegy testamentumként ránk hagyott hármas üzenetére. Utolsó útján küldetésnek tekintette a Mansfeld grófok üzleti ügyeinek elrendezését – nem véletlenül ostromozta annyiszor korának betegségét, a pénzimádatot. Az emberi együttélés másik rákfénéjének a gyűlölködést tartotta, ezért akarta a vetélkedő felek békítésével a kiegészítést szolgálni. Amikor pedig körülnézett egyházának avargó, sokszínű palettáján és fellépett az útba eső hallei dómnak, majd az eislebeni András-templomnak az észékeire, mintegy utolsó üzenetként azt a meggyőződését hagyta ránk, hogy amint soha nincs emberi test betegség nélkül, úgy soha nem lesz „tisza egyház” bűn nélkül. Ezért hirdette mindkét templom utolsó prédikációiban a rajongás és kétségbeesés felváltva jelentkező kísértése helyett az egyszerű, gyermeki Krisztus-hitet.

***

A 63 éves Luthert 1546 első heteiben több betegség is legyengítette. Többször kiújultak hólyagkőbántalmai, légzési nehézségek kínozták, reggelente sokszor szédült. Felesége és környezete sem ajánlotta, hogy télvíz idején útra keljen a Mansfeld grófok békítése ügyében. Ő azonban kitarított elhatározása mellett.

Csak nagy nehezen tudtak átkelni a jégtorlaszoktól kiáradt Saale folyón: a gróf hatvan mansfeldi lovas küldött se-

Ezen az ágyon halt meg Luther

gítségükre. Luthert keringési gyengeség kerítette hatalmába, rövid időre eszméletét is elvesztette. Amikor magához tért, tüstént levelet diktált feleségének. Megnyugtatóra azt üzent, hogy állapotában aligha jelentenek majd kísértést

A ház belső udvara

Melanchthon azzal az áldáskívánsággal bocsátotta útjára, hogy Isten angyala, aki egykor Jákób ősatyát megőrizte az útján, „oltalmazza a mi Luther doktorunkat is”.

a szép asszonyok, de a naumburgi sör biztosan helyreállítja az egészségét...

Szülővárosába, Eislebenbe érkezve ismét rosszul lett fogta el, szédült, ájulás környékezte. Kissé magához térve így

Eisleben piactere, előtérben a Luther-szobor, mögötte balra a városháza épülete, jobbra az András-templom tornya

Két lelkész-társa, Jonas és Coelius ekkor lehajolt hozzá: „Tisztelendő atya! Akarod-e, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusban halj meg, és valld-e az ő nevében hirdetett tanítást?” Jól hallható „igen” volt a válasz. Többet nem szólt. Hajnali háromkor utolsó lélegzett.

Justus Jonas február 18. reggelén tüstént értesítést küldött János Frigyes választófejedelemnek és a wittenbergi teológusoknak, akik az özvegyet, Bóra Katalint is értesítették. Luthert másnap az András-templomban felravatalozták. A gyászistentiszteleten Jonas prédikált, méltatva a Szentírás nagy tolmácsolóját, Lucas Fortennagel pedig megfestette a halott portréját. A következő napi istentisztelet után a koporsót harangzúgás közben kocsira tették. Halle városkapujában a

nemes származású diákkal, majd Brück kancellár, Melanchthon, Jonas, Bugenhagen, Cruziger és Schurf a doktorokkal és magiszterekkel, végül pedig a város tanácsa, diákok, polgárok, asszonyok és gyermekek kísérték a hosszú sort.

Luther koporsóját a vártemplom szószékével átellenben helyezték el. Az igehirdetést Bugenhagen városi lelkész, az emlékszózat Melanchthon Fülöp tartotta. A reformátor végső nyughelye a szószék alatt van.

***

Amikor csaknem fél évezred távlatából az európai kereszténység nagy reformátorára gondolunk, akkor – mint minden nagy ember értékelésekor – nála is külön kell választanunk az embert és a művét.

Luther Márton sírja a wittenbergi vártemplom szószéke alatt

lelkészek, tanárok és diákok, valamint a város vezetői búcsúztak tőle.

Wittenbergben Melanchthon a halálhír hallatán még a gyászmenet megérkezése előtt, a Római levélről tartott egyetemi előadásában emlékezett meg a nagy vesztéséről. A Királyok második könyvéből Illés történetét idézte: „Elizeus ezt látva, így kiáltott: Atyám! Atyám! Izrael harci kocsijai és lovasai! Azután nem látta őt többé.” Majd hozzátette: Meghalt Izrael kocsijahatója, aki az egyházat e világ utolsó idejében vezette...

Február 22. reggelén a wittenbergi Elster-kaputól indult el a temetői menet. A diákokat és a lelkészeket hatvanöt lovas kíséretében a választófejedelem és a

Legközelebbi munkatársai – erről Melanchthon sem hallgatott – sokszor szenvedtek nyakassága, kifakadásai, sőt olykor gorombaságai miatt. Számunkra sem emberi nagysága a példakép. Akit és amit képviselt, akiért és amiért oly szenvedélyesen harcolt, az lett maradandó az egyház és a keresztény világ életében. Olyan korban küzdött az evangélium tisztaságáért, amelyben – Erazmus szavaival – a kor betegsége szigorú orvost követelt.

Krisztusával közösségben ma már a mennyei egyetemen táru fel Luther számára a világteremtő Isten csodálatos világa.

■ DR. FABINY TIBOR

Wittenbergből jöttem...

Dévai Bíró Mátyásnak – „a magyar Luthernek” – és társainak az írásait böngészve beszámolóinkban sokat olvashatunk a reformáció koráról. Sokan megfordultak közülük diákként a wittenbergi egyetemen, hallgatták Luther nagyszerű előadásait a könyvek könyvéről, a Szentírásról. A reformátor szavai mélyen belevésődtek az ott tanuló diákoknak a fejébe és – elsősorban – a szívébe. Wittenbergből hazatérve égő szívvel beszéltek az evangélium nagyságáról, Jézus Krisztus megváltói munkájáról. Ezekből a bizonyágtételekből gyülekezetek jöttek létre, sőt valamennyi magyar evangélikus testvérünkhöz rajtuk keresztül vezetett Isten útja.

2005 tavaszán az ország minden pontjáról (de legfőképpen Miskolcra) közel ötvenen vágunk neki a hosszú útnak – immár nem gyalog vagy szekéren, hanem autóbusszal –, hogy fel-

keressük a reformáció jeles helyszíneit. Közel ötszáz év távlatából is megérintett minket a reformáció szele. A szél, a Lélek szele, ahogyan egykor, úgy ma is belefúj sokunk szívébe, és a hatását nem tudjuk magunkban tartani.

Az úton velünk tartott a Zákeus Média Centrum két munkatársa: Győri János Sámuel és Győri András Timótheus is, hogy a többnapos zárandoklatról filmet készítsen. Ennek elkészülte jó alkalom volt arra, hogy a pesterzsébeti gyülekezeti teremben újra találkozhassanak az út résztvevői ez év januárjában. Itt született meg a gondolat, hogy az *Evangélikus Élet* hasábjain egy mellékletben adjuk tovább mindazt, amit átélünk és szívünkben hazahozunk Wittenbergből és a többi Luther-városból. Így ajánljuk testvéreink írásait az olvasó szíves figyelmébe, valamennyiünk hitének az épülésére.

■ SÁNDOR FRIGYES

Győri András Timótheus kamerája előtt Sándor Frigyes és egyik interjúalánya

A hit összeköt

Luther nyomában tett ötnapos utazásunk sok élménnyel, benyomással, hitbeli gazdagodással ajándékozott meg bennünket. Ezek közül most a hit összekötő erejét emelem ki.

Az utazásra az ország egymástól távoli településeiről verbuválódtunk össze, zömmel egyáltalán nem ismerve egymást. Mégis már az első fél nap alatt egységes, közös nevezőn álló közösséggé váltunk.

A buszon az első reggeli áhítat után mindenki bemutatkozott, s pár mondatban összefoglalta, mit vár ettől az úttól. A több mint 3200 kilométeres utazás mintegy ötvenöt órája alatt szinte állandóan olyan témákról beszélgettünk, amelyek hitünkkel, vallásunkkal, egyházunk életével függtek össze.

A városokban töltött idő alatt kisebb csoportokban folytattunk társalgást, kötöttünk egymással bensőséges és tartós ismeretsége-

ket. Jellemző volt, hogy amikor a buszon egyik útitársunk meghatódtan, sírással küzdve beszámolt a családját nemrég ért tragédiáról, minden útitárs elcsendesedett, arcukon a meghatótság és együttérzés tükröződött.

Amikor pedig a wittenbergi vártemplomban egymás kezét megfogva körbeálltuk Luther Márton sírját, elénekelve az *Erős vár a mi Istenünket*, szinte éreztük a kézfogásban az egymás felé áramló hittestvéri szeretetet. Mindezekre a koronát a lipcei szálloda egyik különtermében este tíz órakor tartott úrvacsorai istentisztelet tette fel. A hosszú asztalt körülállva vettük magunkhoz az Úr testét és vérét, igen bensőséges hitbeli közösséget alkotva.

Mindannyian – vallástól függetlenül – hitben, testvéri szeretetben meggazdagodva térünk haza.

■ JUHÁSZ DEZSŐ

Eisleben

A település nevének első írásos említése 994-ből való: III. Ottó császár egy oklevélben megerősíti a helység vásártartási, vámszedési és pénzverési jogát. A vásárhelyet vízi vár védte. Luther apja Márton fia születésének évében költözött a városba.

Luther 1483. november 10-én született. Szülőháza, a szépen restaurált, 15. századi, színes üveglakos, részben favázás épület még ma is látható.

A közeli Szent Péter-Pál-templomban keresztelték meg az egynapos Luther Mártont.

A szülőház konyhája

Luther ny

Wittenberg

1293-ban kapott városjogot, 1422-től a Wettin-házi szász választófejedelmek rezidenciája. Virágkorát az 1486–1525 között uralkodó Bölcs Frigyes, a nagy építő és egyetemalapító uralma alatt élte. Az egyetemet 1502-ben alapították. Luther Márton 1508-ban itt kezdte meg Ágoston-rendi szerzetesként egyetemi oktatómunkáját. 1512-ben a teológia professzora lett. 1517. október 31-én tűzte ki téziseit a Schlosskirche kapujára.

A wittenbergi templom főhajója

Luther-szobor

Szeretnék egy javaslattal élni. A reformáció a 95 tétel kiszögezése után Magyarországon is rövidesen elterjedt, és tömegek váltak a követőivé; azonban nemcsak vallási téren hozott megújítást, hanem a polgári életben is számos előnyös változással járt, vallásfelekezetre való tekintet nélkül. Úgy gondolom ezért, Luther Márton országunk valamennyi polgárától megérdemelne Magyarországon is egy köztéri szobrot.

2007. október 31-én lesz 490 éve a 95 tétel kiszögezésének.

Méltó megünneplése lenne ennek az eseménynek, ha ekkor felavatásra kerülhetne Luther Márton teljes alakos köztéri szobra.

Javasolom ezért, hogy egyházunk vezetői vegyék fel az illetékes szervekkel a kapcsolatot, és álljanak a kezdeményezés élére.

Úgy vélem, javaslatommal sokan egyetértenek, ezért azt magukévé tennék, és anyagilag is hozzájárulnának ez irányú régi adósságunk törlesztéséhez.

■ JUHÁSZ DEZSŐ

Az út résztvevői a 95 tétel kapuja előtt

A kapu a hétéves háborúban kieggett, helyére 1858-ban állították a Tézisek kapuját. A templom őrzi számos nagyúr mellett Luther és Melanchthon sírját és a reformátorok életnagyságú szobraikat is.

A Piac tér Melanchthon és Luther szobrával

A gondosan helyreállított Óváros napjainkban is őrzi a reformáció korának hangulatát. Központja természetesen a Markt (Piac tér, Fő tér) és hozzá kapcsolódó Templom tér. A városháza az egyik legszebb német reneszánsz középület. 1524–1540 között épült, négy oromfallal és huszárterorral, késő gótikus ablakokkal. A piackút 1617-ben készült.

A Luther-szobrot G. Shadow alkotta 1821-ben, a fölé feszülő baldachint K. F. Schinkel. Philipp Melanchthon bronzszobrát F. Drake készítette 1860-ban, védő baldachinja J. H. Strack alkotása.

Idősebb Lucas Cranach szárnyas oltára előtt Luther is sokszor osztott úrvacsorát

A Stadtkirche St. Marien a város legrégebbi gótikus épülete (13–15. század). Zömök tornyaira 1558-ban helyezték rá a nyolcszögletű felépítményt. A szárnyas oltár idősebb Lucas Cranach remeke 1547-ből. A templomot, amelyben Luther oly sokszor prédikált, ifjabb L. Cranach festményei is gazdagítják.

A Melanchthon-ház

Az 1536-ban épült késő gótikus-reneszánsz épületben lakott, és itt is halt meg Philipp Melanchthon. A híres teológus nevét emléktábla őrzi a ház homlokzatán. A kis kertben még megtalálhatók 16. századi emlékek, többek között a városfal maradványa is.

Luther mindenkihez!

Luther az én szememben próféta volt. A bibliai próféták után az első! Az inkvizíciótól sem rettent meg, pedig tudta, hogy máglyára kerülhet. Az emberi ítéllettől sem félt. „Itt állok, másként nem tehetek, Isten engem úgy segítjen!” Az Úr megsegítette.

A császár előtti kihallgatás után Bölcs Frigyes emberei ellop-ták őt, így menekült meg egy esetleges borzalmas haláltól. A „wartburgi fogságban” tíz hónap alatt lefordította német nyelvre az Újszövetséget.

Micsoda nagy dolog! Csodálatos, hogy a Biblia fordításánál a szöveget hűen követte. Sem el nem vett, sem hozzá nem tett.

Azzal szeretném befejezni, hogy Isten kegyelméből nagyon

sok külföldi úton vehettem részt (Izrael, Finnország, Görögország stb.). Az utolsó napokban mindig hazavágytam. A sok utazás után ez volt az egyetlen út, amelyről nem vágytam haza.

Isten gazdag áldását, a testvéri szeretet, a közös együttlételem, áhítatok, éneklések és az úrvacsora élményét elmondani nem lehet, csak átélni! Nagyon köszönöm a jó Istennek, hogy ott lehettem, és átélhettem gazdag szeretetét!

Bár sok városból sokféle vallású résztvevője volt az utazásnak, én hiszem, hogy erre az útra Isten „válogatott össze” bennünket. A különbözőségek ellenére „egy szív dobogott mindannyiunkban”.

■ KOVÁTSNÉ CSÁSZÁR VERONIKA

nyomában

Eisenach

Eisenach a Wartburg vár védelmében a Tübingiai Örgrófság politikai és szellemi központjává fejlődött. Luther Márton neve mellett Johann Sebastian Bachét is meg kell említenünk a várossal kapcsolatban, hiszen még ma is látogatható a Bach-ház, amelyben a nagy evangélikus zeneszerző a gyermekkorát töltötte.

Wartburg vára – a világörökség része

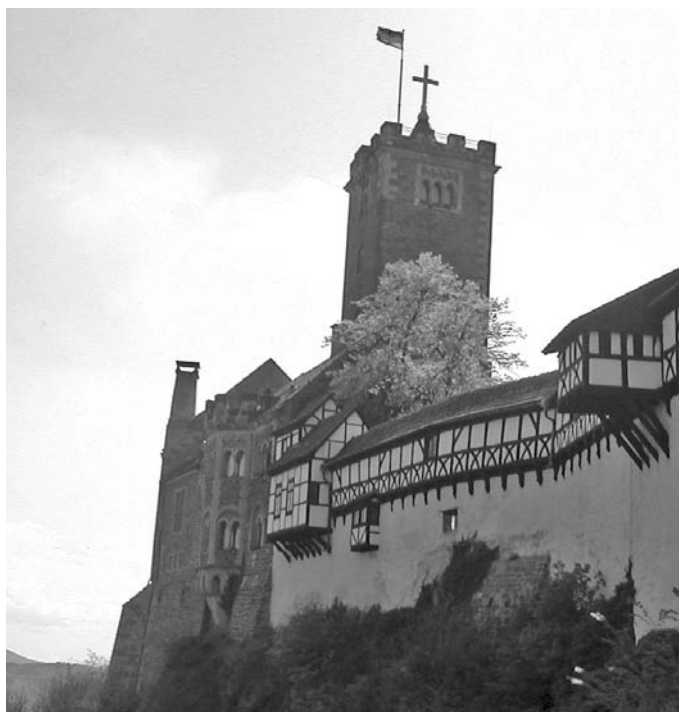
Minden tekintetben a legjelentősebb német várak közé tartozik. Az 1067-ben alapított várkastély a 12. századra már Tübingia közigazgatási és művészeti központjává fejlődött. Itt versengett a mesterdalnoki címért Wolfram von Eschenbach és Walther von der Vogelweide. Magyar vonatkozása is van a várnak, hiszen Árpád-házi Szent Erzsébet négyéves korától (1211-től) férje haláláig (1227-ig) e falak között élt, és segítette a szegényeket. A palota egyik érdekessége a román kori lovagterem és az Erzsébet-asszonyház, benne a magyar szent életét bemutató mozaikkal.

Szent Erzsébet beteget ápol – falfestmény Wartburg várában

Járt itt Goethe és Liszt Ferenc is. A nagy zeneszerző itt mutatta be a Szent Erzsébet legendája című oratóriumát a vár alapításának nyolcszázadik évfordulóján.

Ám mégis Luther Márton neve fémjelzi leginkább a történelmi épületet, hiszen gyakran csak „Luther-várként” emlegetik. Itt fordította le a reformátor Bölcs Frigyes védőórázatában 1521–1522-ben a görög nyelvű Újszövetséget német nyelvre, amellyel megteremtette a mai német irodalmi nyelv alapjait.

Wartburg vára

Mit adott nekem a Luther-út?

Túl a turistalátványosságokon – a csodálatos Tamás-templom, Wartburg vára, a műemlékek és a wittenbergi vártemplom – az út az összetartozás, a testvériség felemelő érzését adta nekem. Eljuthattam a reformáció bölcsőjéhez, és Luther

Márton életútjának állomásait végigjárva akkor is, most is azt érzem: Wittenbergben a „szülői házhoz”, a gyökerekhez érkeztem. Jó volt ott lennem, és jó visszaemlékezni rá. Megköszönöm Istennek!

■ SISKÁNE MÉNESI MÁRIA

A 2005. április 29. – május 4. között tartott Luther-zarándokút résztvevőinek melléklete. Szerkesztette: Boda Zsuzsa.

Luther Márton halála után nem sokkal már megjelentek az első zarándokok Eisenachban, akik elmentek a wartburgi várba is, hogy megnézzék a Luther-szobát, és egy imában megemlékezzenek a reformátorról.

György lovag dolgozószobája

A várkastélyegyüttes több épülete őrzi még a 12–13. századi formákat, de a ma is álló épületek zöme a 16. századból származik. Mai alakját végül is a 19. századi restaurálásnak köszönheti.

Augsburg

A kelta településből Augustus római császár városa lett. 955-ben Nagy Ottó a Lech mezején legyőzte a kalandozó magyar harcosokat, akik már Augsburgot is veszélyeztették. 1276-ban Habsburg I. Rudolf császár szabad birodalmi várossá emelte. A kereskedő-, kézműves- és bankárcsaládok (Fuggerek, Welserek) kormányozta város rohamosan fejlődött, gazdagodott. A II. világháborúban a város fele elpusztult, de hamarosan újjáépítették.

A Szent Anna-templomot, az egykori karmelita rendház 1320-ban emelt templomát 1602-ben E. Holl építette át. Magában a kolostorban a beépített sírkövekkel szegélyezett gótikus kerengő és a Lutherhölle cellablaka is látható. Itt lakott Luther Márton 1518-ban.

Az Ágostai hitvallás elfogadása az augsburgi birodalmi gyűlésen 1530-ban

Eisleben

A zárt beépítésű Markt nyugati oldalán áll a késő gótikus városháza (1509–1530), előtte pedig a Luther-szobor (1882). Innen nem messze található a 15. századi, késő gótikus Szent András-templom, amelyben Luther szószékén kívül az újjáépített harangtoronyban elhelyezett emlékkönyvtárat láthatjuk.

Luther halálának emlékhelye az eredeti berendezést őrzi.

Luther számomra

Luther Márton számomra egy nagy reformátort jelentett, akire kellő tisztelettel néztem – ez idáig. Ez a kép sokat változott bennem az információk és az utazáson átélt élmények hatására, valamint Luther mindennapjainak a megismerése által. Közelivé, személyessé lett számomra, és nemcsak az élete, hanem az is, amit mondott, hirdetett.

Ezenkívül egy sor gyerekkori emléket hozott felszínre bennem az út. Édesanyám jutott eszembe, aki sokszor elolvasta a reformátor életrajzát, és örömmel idézgetett belőle. Édesapám pedig esténként felolvasta Luther Jer. örvendjünk, ke-resztyének! című könyvéből az aznapi részt a családnak. Akkor ta-

lán nem tudtam ezeket a sorokat kellőképpen értékelni. El is feledkeztem minderről, de most hirtelen fontossá lett a múltamnak ez a kis része. Rögtön el is határoztam, hogy hazatérve előkeresem a könyvet, és én is olvasni fogom. Így is történt. Ezáltal még közelebb került hozzám a nagy reformátor személye, élete, munkássága és az általa közvetített fő kérdés, amely életünk alapvető kérdése: hiszünk-e, van-e üdvösségünk? Bárcsak minél többen igennel tudnánk válaszolni erre!

Hálás vagyok azért, hogy ott lehettem az utazáson, és hitben megerősödve térhettem haza.

■ ZÁSZKALICZKY TAMÁSNÉ
GÖLLNER ZSUSZANNA

Luther omnibus

Valamire ráéreztek a Zákeus Média Centrum (ZMC) munkatársai, mikor jelentkeztek a Luther-városokat felfedező körútra. Tudták, ez az út semmiképpen nem lesz alkalmas arra, hogy valami újat mondjanak Luther-ről vagy a reformációról. Sokkal inkább izgalmasnak ígérkezett a zarándoklat résztvevőinek a megismerése, érzéseik, várakozásaik és szembesüléseik rögzítése.

A Luther omnibus 2005 DVD formátumban kapható. Megrendelhető a 20/824-5855-ös telefonszámon vagy e-mailben: zmc@enternet.hu. Ára 2000 forint.

Egy busznyi utaztunk. Sokan nem tudatosítják magukban a busz szó eredetét. A latin omnibus jelentése: mindenkinek. Omnibus volt a lóvasút, mert – szemben a hintóval – nemcsak egyesek számára volt elérhető, hanem mindenki számára: omnibus!

Most az önjáró (görögül: auto) busz lett a mi utazási eszközünk is; hozzásegített ahhoz az élményhez, melyet filmünk címében fejeztünk ki. Luther omnibus, azaz átéljük: Luther mindenkinek jelent valamit – ma is.

■ GYÖRI JÁNOS SÁMUEL

2006. január 7.

Az erzsébeti gyülekezeti házban tartott találkozó az útról készült filmet nézve újra átéljük a néhány nap csodálatos és emlékezetes élményeit. Jó volt egymást is látni.

Ez egy olyan utazás volt, amely alatt az utasok nem aludtak, nem videofilmeket néztek, hanem bizonyosságot tettek, és bátran be merték vallani az elején, hogy mit várnak ettől az úttól.

Köszönet Sándor Frigyes lelkész úrnak, hogy mindannyiunkat megszólaltatott. Nekem az úton a Velem vándorol utamon Jé-

zus... kezdetű csodálatos énekünk jutott nagyon sokszor az eszembe. Kívánom, hogy sok ilyen út legyen még valamenyünk életében.

Köszönet a film készítőinek a szép felvételekért. Jó lenne, ha ezt a filmet valamennyi gyülekezetben levetítenék, hogy mindnyájan lássák, hol járt Luther Márton, aki a tiszta evangéliumért harcolt.

Büszke vagyok arra, hogy az őseim lutheránusok voltak, és hogy engem is ebben a hitben neveltek.

■ MAYER BORKA

Luther nyomában

A tavalyi Luther-utunk sikerén felbuzdulva ismét elindulunk, hogy felkeressük Németországban azokat a helyeket, melyek meghatározó szerepet játszottak Luther Márton életében. Aki nem sajnálja az időt, a fáradságot, csatlakozzon hozzánk, jöjjön el velünk erre a tartalmas, szép útra!

Időpont: 2006. október 20–24.

Utazás: autóbusszal az alábbi útvonalon: Miskolc–Budapest–Melk–Salzburg–Altötting–Augsburg–Eisenach–Wartburg–Erfurt–Lipcse–Eisleben–Magdeburg–Wittenberg–Lipcse–Prága–Budapest–Miskolc

Elhelyezés: 2–3–4 ágyas szállodai szobákban

Ellátás: reggeli, vacsora

Program

1. nap: Indulás reggel 6 órakor Miskolcra, az evangélikus templomtól. Utazásunk alatt csak rövid pihenőre állunk meg, viszont Melkben meglátogatjuk a híres bencés apátságot. Ezután folytatjuk utunkat, és az esti órákban érkezünk meg Altöttingbe, a szállásunkra.

2. nap: Reggel meglepetés a 2. altöttingi Golgota-körkép, majd továbbutazunk Augsburgba, amely az evangélikus hitvallás szülővárosa, és az 1530-as birodalmi gyűlés révén kapcsolódik Luther életéhez. A városnézés után kora este foglaljuk el a szállásunkat, majd a tartalmas program után vacsora és pihenés következik.

3. nap: Reggeli után folytatjuk utunkat Luther nyomában Eisenachba, ahol reformátorunk a tanulmányait folytatta. Itt egyúttal ellátogatunk Wartburg várba, ahová az 1521-es birodalmi gyűlés után került; itt fordította le németre az Újszövetséget. Következő állomásunk Erfurt, majd Lipcse, a szállásunk.

4. nap: Továbbhaladunk felfedezőutunkon, és hamarosan eljutunk Eislebenbe, ahol felkeressük Luther szülőházát és azt a házat, amelyben 460 évvel ezelőtt meghalt. Mansfelden át Magdeburg következik, ahol elkezdte tanulmányait. Ezután Wittenbergbe megyünk, ahol 1517. október 31-én kiszögezte 95 tételét a vártemplom kapujára. A tartalmas nap után visszautazunk Lipcsebe, a szállásunkra.

5. nap: Elbúcsúzunk Németországtól, és Csehországon keresztül utazunk haza. Rövid pihenőkkel megszakítva késő este érkezünk meg élményekben gazdag túránkról.

Részvételi díj: 60 000 Ft/fő, amely tartalmazza az autóbusszos utazás, a pályadíjak, a négy éjszakai szállás (reggeli-vel, vacsorával) és az idegenvezetés költségeit. Nem tartalmazza a belépőjegyek és az utasbiztosítás árát. Az utazás során Sándor Frigyes esperes tart minden helyszínen ismeretést.

Jelentkezés: Miskolci Evangélikus Egyházközség, 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.; tel.: 46/505-726; fax: 46/533-365; e-mail: luther@chello.hu.

Az általános tisztújítás évében

► **Van-e olyan szavazásra jogosult, felnőtt magyar állampolgár, aki ne tudná, hogy 2006 az országgyűlési választások éve? De vajon tisztában van-e azzal minden konfirmált evangélikus, hogy az ideai esztendő egyházunkban is a „tisztújítások esztendeje”? És vajon tisztában van-e azzal minden egyháztag, hogy hol mikor milyen szolgálatra lehet tisztségviselőt jelölni, illetőleg választania? Őszinték leszünk: szerkesztőségünkben sem akadt, aki az egyházunk egész struktúráját érintő tisztújítás „menetrendjét” hibátlanul fel tudta volna idézni, jóllehet a múlt évben – egész pontosan: az *Evangélikus Élet* október 16-i (42.) számában – lapunk ezt nagy vonalakban már ismertette...**

Hivatalosan ez évben jár le a tisztükre 2000-ben hat évre megválasztott egyházi testületek és tisztségviselők mandátuma, amelyek és akik „jogosítványaik” természetesen az újonnan megválasztandó testületek hivatalba lépéséig gyakorolják. Most, hogy a többlépcsős, lényegében egész esztendőn át tartó folyamat első fázisaként február végéig minden gyülekezetünkben befejeződik a jelöltlista összeállítása (az országos és az egyházmegyei közgyűléseken pedig a jelöltlisták véglegesítése), *Muntag András* zsinati gazdát hívtuk segítségül, aki készséggel vállalkozott arra is, hogy az általa készített táblázathoz szóbeli kiegészítést fűzzön. Köszönettel tartozunk továbbá *Garai András* presbiter munkatársunknak, aki vállalta, hogy saját, nyíregyházi gyülekezetében összegyűjti a jelölések-választások rendjével kapcsolatos kérdéseket, bizonytalanságokat.

EVÉLET: Kezdjük talán elvi alapvetéssel: a november elsejével hatályba lépett új, módosított zsinati törvények mit tartottak szem előtt az egyházi tisztújítás gyakorlati lebonyolítását illetően?

MUNTAG ANDRÁS: Az az elv, hogy először az egyházközségi testületeket és tisztségviselőket kell megválasztani. Ők választják meg azután küldötteiket az egyházmegyei testületekbe. Amikor „feláll” az egyházmegye, ott saját tisztségviselői mellett szintén választanak küldötteket – az egyházkerületbe. Az egyházkerület azután saját alakuló ülésén választja meg saját tisztségviselőit – és küldötteit az országos testületbe.

EVÉLET: Ha a gyakorlat ezt az elvet követné, akkor talán nem is volna több kérdésünk. Van azonban néhány tisztség, amely kilóg ebből a sorból...

MUNTAG ANDRÁS: Igen, néhány tisztség esetében másként zajlik a választás. Köztudomású, hogy a püspöknek nem hat éves ciklusra szól a mandátuma. Csak hogy az egyházkerület felállításához nem elégséges a lelkes vezető megléte, szükség van hozzá „világi vezetőre” – egyházkerületi felügyelőre – is, akit viszont újonnan kell választani. Az országos presbitérium összehívására pedig országos felügyelőre van szükség. Egy szinttel „lejjebb”, az egyházmegyében a lelkes vezető és a világi vezető egyaránt ciklusosan tölti be a tisztségét, ezért az egyházmegyei közgyűlés összeülésehez új esperesre meg új egyházmegyei felügyelőre egyaránt szükség van. Tehát őket egy fázissal korábban kell megválasztani. Mivel a törvényhozók nem akarták, hogy az egyházkerületi felügyelő választása ütközzön az országos felügyelőével, az országos felügyelő megválasztása már márciusban megtörténik.

EVÉLET: Mondjuk, hogy érthető... Visszajárunk meg akkor a tisztújítás különböző fázisainak naptári beosztásait!

MUNTAG ANDRÁS: Saját presbitériumát és tisztségviselőit – továbbá, ahol van, képviselő-testületét – minden egyházközség márciusban választja meg. Ugyanezen a közgyűlésen adja le szavazatát egyházmegyéje esperesére, az egyházmegyei felügyelőre és az országos felügyelőre. Júniusban összeül az új egyházmegyei közgyűlés, amely megválasztja tisztségviselőit. Mivel az egyházkerületi felügyelő – az egyházkerület püspökéhez hasonlóan – az egyházkerület egyházközségeinek közgyűlései választják, az egyházközségeknek (szintén júniusban) ismét kell egy választó közgyűlést tartaniuk, amely a kerületi felügyelőjelöltek valamelyikére voksolhatnak. Innen már egyszerűbb a folyamat: szeptemberben megalakul az új egyházkerületi közgyűlés, decemberben pedig összeül a két új országos egyházi testület – a zsinat és az országos presbitérium.

EVÉLET: Ne áltassuk magunkat azzal, hogy minden evangélikus tisztában van egyházunk szervezeti felépítésével! Bár természetesen lapunkban is írtunk már róla, de a helyi szinten nem árt újfent megemlíteni, hogy a ténylegesen tehát decemberben kezdődő önkormányzati ciklusban egyvel kevesebb országos testülettel számolhatunk: a közgyűlés „jogosítványait” – országos szinten – a zsinat veszi át.

MUNTAG ANDRÁS: Elédjig a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) legszélesebb körű döntéshozó, legfőbb önkormányzati testülete valóban az országos közgyűlés volt, míg a zsinatot egyházunk törvényhozó, illetőleg – az országos ügyész által felterjesztett jogszabályok esetében – a jogszabályok összhangjára felügyelő szerveként definiálta a MEE törvénykönyve. Idén december-től azonban a zsinati és közgyűlési feladatokat egy testület látja el, amely ezen túl egyházunk legfőbb képviselői szervének tekintendő. Ahol a jogszabály közgyűlést említ, ott ezután – országos vonatkozásban – a zsinat értendő. Az országos presbitérium – némiképp szintén megnövelt hatáskörrel – maradt az országos egyházi önkormányzat döntéshozó, irányító testülete.

EVÉLET: A tavaly módosított zsinati törvény megfogalmazása szerint a MEE országos szervezeti szintjén – két presbitériumi ülés között – a vezetést és a kapcsolattartást az országos elnökség gyakorolja. Míg azonban jelenleg az országos elnökségnek – az országos felügyelő mellett – az egyházkerület püspökei és felügyelői egyaránt tagjai, addig a módosított törvény már csak az országos felügyelő és az elnök-püspök kettőjét nevezi „országos elnökségnek”. Elnök-püspök elvileg a három egyházkerületi püspök bármelyike lehet. De kik lesznek javaslatot az országos felügyelő személyére?

MUNTAG ANDRÁS: Az országos jelölőbizottság gyűjtötte be az ajánlásokat az egyházmegyei presbitériumaitól, de ezt a bizottságot tulajdonképpen bárki megkereshette a javaslatával.

EVÉLET: Lapunk megjelenésének hetében, február 17-én ülésezik az országos közgyűlés. A jelölőbizottság e grémium előtt ismerteti az országos felügyelői tisztre javasoltakat. Aból lesz hivatalosan is jelölt, akinek választhatóságát a közgyűlés jóváhagyja. Tehát a jelölőbizottságnak nincs arra joga, hogy töröljön bárkit is a listáról, de a közgyűlés ezt megteheti?

MUNTAG ANDRÁS: A jelölőbizottság előterjesztésének – véleményem szerint – úgy kellene kinéznie, hogy felsorolja az összes nevet, amelyet ajánlottak, és mindegyik mellé odaírja, hogy az illető hány egyházmegyétől kapott ajánlást. Minden jelöltre megállapítja, hogy megfelel-e a törvényi feltételeknek. Ha nem, akkor persze megjelöli, hogy kik azok, akik a törvény szerint az adott tisztségre nem választathatók. Akik több ajánlást kaptak, mint a törvényben rögzített határérték, kötelezően felkerülnek a jelöltek listájára. A többiek közül a jelölőbizottság – indoklással – további neveket javasolhat. Ez az előterjesztés. A közgyűlés felülbíráhatja a betervezett listát. A lényeg, hogy a jelöltlista véglegesnek csak a közgyűlés jóváhagyásával tekinthető. Röviden tehát: a jelölőbizottság jó előterjesztésével meg tudja könnyíteni a közgyűlés munkáját, de a végső szót a közgyűlés mondja ki. Ez után küldik ki az országos felügyelővé választható jelöltek névsorát a gyülekezeteknek, amelyek ugyanígy kapnak egy-egy listát; ez utóbbiakon az esperesjelöltek, illetve az egyházmegyei felügyelőjelöltek nevei szerepelnek. A gyülekezetek azon az egyházközségi közgyűlésen adják le szavazatukat ezen listák valamelyik jelöltjére, amelyiken saját tisztségviselőiket, saját presbitereiket, illetőleg egyházmegyei küldötteiket választják meg.

EVÉLET: A jelöltlistákat véglegesítő közgyűlésekre még ebben a hónapban mindenütt sort kell keríteniük az egyházközségeknek, míg a választó közgyűlésekre március folyamán... Mi történik, ha a demokratikus szabályok szerint tartott választás eredménytelennek bizonyul?

MUNTAG ANDRÁS: Az országos jelölőbizottság a választó közgyűléseket a március 11. és 20. közötti időszakra írta ki. Tehát 12-én kell lebonyolítani az első – ha ez nem hoz végleges eredményt, akkor pedig 19-én a másodikát. Az is előírás, hogy egy közgyűlést megtartani akkor lehet, ha két héttel előtte meghirdették. Az első és a második forduló időpontja között egy hét van. Ez azt jelenti, hogy úgy kell meghirdetni a közgyűlést két héttel az első forduló előtt – például ajánlatos úgy megszövegezni a meghívót –, hogy „ha az első vasárnapon nem kapunk eredményt, akkor a második fordulót a következő vasárnapon tartjuk meg”. Közgyűlés egyébként hétköznapra is összehívható, de ezt nyilván a helyi viszonyok döntenek majd el.

EVÉLET: Van-e az egyházközségi presbitériumok létszámára vonatkozó törvényi előírás?

MUNTAG ANDRÁS: A presbitérium választott tagjainak száma hat és negyven fő közé kell, hogy essen. Ezzel kapcsolatban két végleges vélemény szokott elhangozni. Az egyik az, hogy legyen

minél kisebb létszámú, hogy dolgozni lehessen benne. A másik álláspont szerint mindenkinek, aki presbiter akar lenni, lehetővé kell tenni a presbitériumi tagságot. Ezt a gyülekezeti hagyományok meg a munka hatékonysága egyaránt befolyásolja, és helyben kell döntenie. De ezt előre meg kell határozni, még mielőtt a gyülekezeti tagok leadnák szavazatukat!

EVÉLET: Külön presbitériumot kell-e választani leány-, illetve társgyülekezetekben, vagy ugyanaz a közös presbitérium látja el a feladatokat itt is, ott is?

MUNTAG ANDRÁS: A leánygyülekezetnek és a társgyülekezetnek van saját presbitériuma. Ez a saját presbitérium a „részegyház” saját ügyeit intézi. Tehát ha egy egyházközség több „részből” áll, mindegyik „résznek” meg kell választania saját presbitériumát. Ezenkívül kell egy közös presbitérium is, amely a közös ügyeket tárgyalja. Lehet, hogy ez évente csak egyszer ül össze, mondjuk a költségvetés elfogadására, de mindenképpen gondolni kell arra, hogy vannak közös feladatok, és ezt egy közös presbitériumnak kell ellátnia.

EVÉLET: Az egyházközségi felügyelőre is érvényes-e az az egyházmegyei, egyházkerületi és országos felügyelőre vonatkozó előírás, hogy a tisztségét legfeljebb hetvenedik életének betöltéséig láthatja el?

MUNTAG ANDRÁS: Nem, esetükben nincs ilyen előírás.

EVÉLET: A gyülekezet felügyelőjének, másodfelügyelőjének és a többi gyülekezeti tisztségviselőnek, valamint a különböző bizottságok elnökeinek és tagjainak egyben a presbitérium választott tagjainak is kell-e lenniük, vagy ez nem kötelező?

MUNTAG ANDRÁS: A törvény azt mondja, hogy a presbitériumnak hivatalból tagja a gyülekezet összes tisztségviselője. A törvény egyébként felsorolja, hogy kik tekintendők mindenképp tisztségviselőnek: a felügyelő, a másodfelügyelő, a gondnok, a pénztáros, a kántor és a számvevőszéki elnök. A lényeg azonban a gyülekezet működőképessége. Az, hogy a presbitériumba olyanok kerüljenek be, akik valóban a gyülekezetért dolgoznak. Ha van a gyülekezetben egy olyan bizottság, amely – mondjuk – megszervezi a bibliáorákat, tehát ha egy adott bizottságnak a vezetője valóban komoly munkát végez a gyülekezet számára, akkor úgy gondolom, hogy ezt a munkát illő egy tisztséggel elismerni – én mindenképp bevinném a tisztségviselők közé, hogy a presbitériumnak „hivatalból” tagja lehessen.

EVÉLET: Az egyházmegyei presbitériumnak a jövőben nem szavazati jogú tagja a számvevőszéki elnök, a segélyszolgálati (GAS-) és a gyűjteményi felelős?

MUNTAG ANDRÁS: Így van. Az egyházmegyei presbitériumnak hét szavazati jogú tagja van. De hogy ki szavazati jogú tag, vagy ki nem, az csak „éles esetekben” érdekes. Ha jól megy a munka az egyházmegyében, akkor a presbitériumi ülésen az vesz részt, aki dolgozik. Arra az esetre pedig, ha vitára kerül a sor, ha megoszlanak a vélemények, az az előírás vonatkozik, hogy az a hét ember szavaz, akit a törvény megnevez.

EVÉLET: Az egyházmegyei jegyzőkönyvvezető sem minősül egyházmegyei tisztségviselőnek?

MUNTAG ANDRÁS: Az egyházmegye nem választ most külön jegyzőt, hanem azt mondja, hogy az espereshelyettes és a másodfelügyelő látja el ezt a feladatot. Ők felelősek azért, hogy jegyzőkönyv készüljön az ülésekről.

EVÉLET: Az egyházmegyében nem kell ügyész, bírót, jogászt sem választani?

MUNTAG ANDRÁS: Nem kell, de lehet. Az elmúlt hat évben a gyakorlat azt mutatta, hogy egyetlen egyházmegye kivételével sehol sem sikerült betölteni ezeket a tisztségeket, ezért nem gondoljuk, hogy a törvénynek elő kellene írnia ezt a kudarcra esélyes „akciót”.

EVÉLET: Az egyházmegyei jelölőbizottságnak még a régi vagy már az újonnan választott egyházközségi presbitériumot kell megkeresnie, amikor jelölteket kér az új esperesi és egyházmegyei felügyelői tisztségre?

MUNTAG ANDRÁS: Februárban meg minden egyházközségben a régi presbitérium működik. A választásig a régi testületek látják el a feladatokat, a választás után pedig az újak.

EVÉLET: Az esperesé választhatóságnak nincs más feltétele, csak az, hogy a jelölt az egyházmegye valamelyik egyházközségében lelkes állást töltsön be?

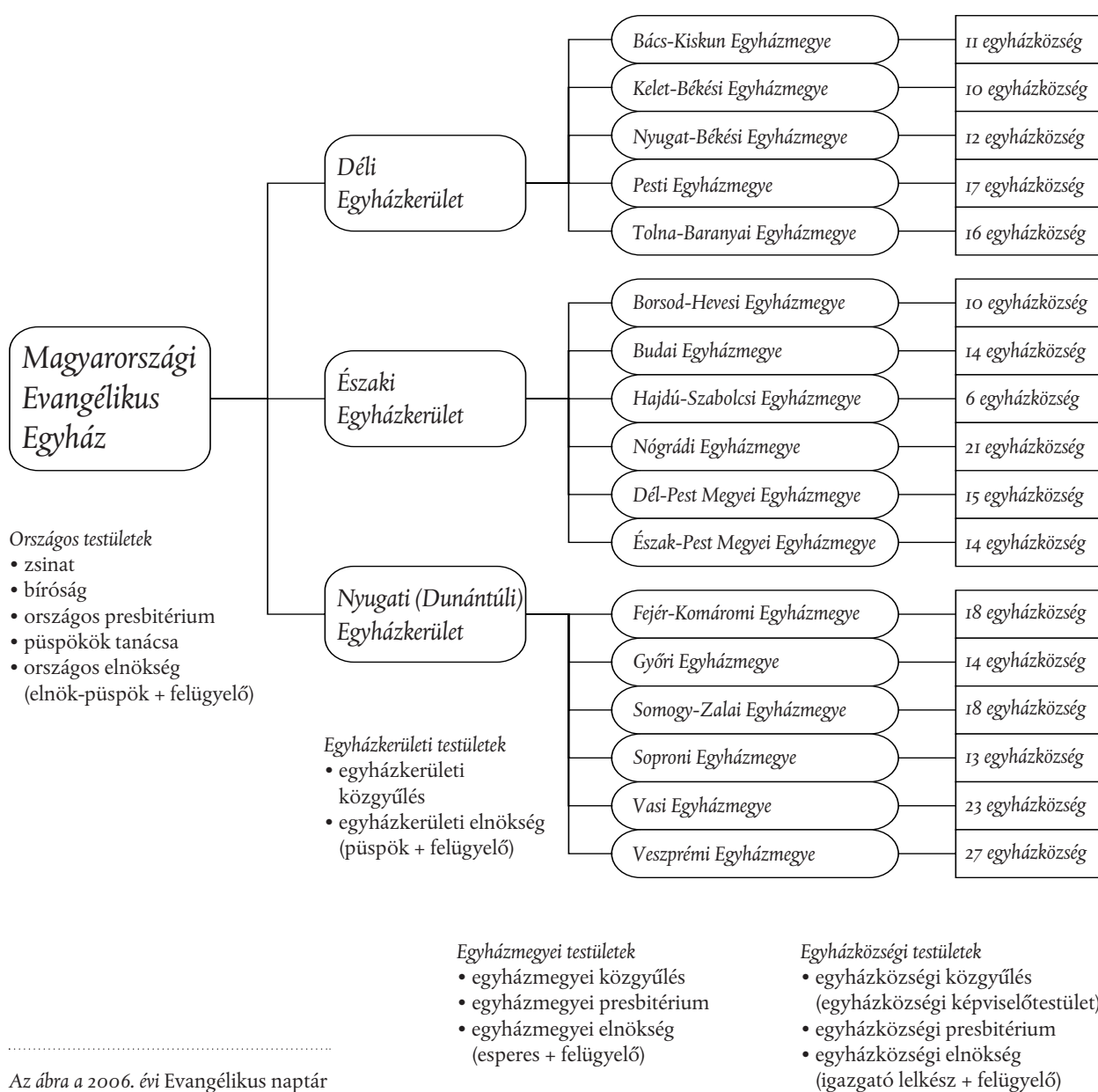
MUNTAG ANDRÁS: ...és az, hogy naplali tagozaton szerzett lelkesítő oklevéllel kell rendelkeznie – más feltételt nem ír elő a törvény.

EVÉLET: Rendelkezik viszont a presbiterek választhatóságának kritériumairól. Ki a „rendezett életvitelű, konfirmált egyházközségi tag, aki minden, nem lelkesítő egyházi tisztségre megválasztható”? Van-e ennek a megfogalmazásnak egységes értelmezése, vagy mindenki a saját felfogása szerint értelmezheti?

MUNTAG ANDRÁS: Szeretném, ha egy tisztségviselő a saját körében példát mutatna. Aki nem tud a saját házasságával, gyerekeivel nevelésével, munkahelyi gondjaival „megküzdzeni”, az valószínűleg egyházi tisztségével sem tud majd. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy nagyon nehéz jogi kategóriába sorolni azt, hogy ki tekinthető rendezett életvitelűnek, és ki nem. Nyilván az a közösség, amely megválaszt valakit, fogja eldönteni, hogy az illető alkalmas-e arra a tisztségre, vagy sem. Szóval ez nehéz kérdés; nem hiszem, hogy lenne ember, aki definiálni tudná, hogy mik a rendezett életvitel ismérvei.

MIKOR?	MI A TEENDŐ?	HOL/HOVÁ?
2006		
február elejéig	ajánlások beküldése (esperes-, egyházmegyei és országos felügyelőválasztáshoz)	az egyházmegyei és az országos jelölőbizottságnak
február végéig	a jelöltlista összeállítása a jelöltlista véglegesítése	egyházközségekben, egyházmegyei és országos közgyűlésen
március 30-ig	választó közgyűlés saját tisztségviselő, presbitérium, esetleg képviselőtestület, valamint az egyházmegyei közgyűlési küldött megválasztása, szavazat leadása az egyházmegyei elnökség tagjaira és az országos felügyelőre	egyházközségekben
május 1-ig	az új egyházmegyei elnökségek beiktatása	
május elejéig	ajánlások beküldése az egyházkerületi felügyelőválasztáshoz	az egyházkerületi jelölőbizottságnak
május végéig	a jelöltlista összeállítása a jelöltlista véglegesítése	az egyházkerületi közgyűlésen
június 30-ig	az új egyházmegyei közgyűlés alakuló ülése saját tisztségviselő, presbitérium, továbbá az egyházkerületi közgyűlési küldött, a zsinati tagok megválasztása	az egyházmegyei közgyűlésen
június 30-ig	választó közgyűlés szavazat leadása az egyházkerületi felügyelőre	egyházközségekben
augusztustól	az új egyházkerületi felügyelők beiktatása	
szeptember 30-ig	az új egyházkerületi közgyűlés alakuló ülése saját tisztségviselő, továbbá az országos presbiterek, a zsinati tagok és az országos munkaügyi bizottsági tagok megválasztása	egyházkerületi közgyűlésen
szeptember 30-ig	további zsinati tagok választása	EHE, missziói és szeretetintézmények, közoktatási intézmények
októbertől	az új országos felügyelő beiktatása (még márciusban választották a gyülekezetek)	
december 1-jéig	a zsinat megalakulása, zsinati választások zsinat saját tisztségviselői, országos tisztségviselői, zsinati bizottsági tagok megválasztása	zsinaton
december 15-ig	az országos presbitérium megalakulása 1-1 országos munkaügyi bizottsági tag megválasztása	országos presbitériumi ülésen
2007		
március 15-ig	a munkaügyi bizottságok megalakulása	
június 30-ig	az intézményi igazgatótanácsok tagjainak megválasztása	intézményi, egyházi (fenntartói) tagok választása

A Magyarországi Evangélikus Egyház felépítése a 2006. évi országos tisztújítás után

Az ábra a 2006. évi Evangélikus naptár név- és címtárának adatai alapján készült.

A Bibliánál is hitelesebb sikerkönyv?

► „Amikor megtudtam, hogy **A Da Vinci-kód** című bestseller filmadaptációja nyitja meg az idei cannes-i nemzetközi filmfesztivált, úgy döntöttem, hogy elolvasom a könyvet. Hallottam róla, hogy megjelenése után kis hazánkban is elég nagy port vert fel, de valahogy nem érdekelt. Igazából meglehetősen szkeptikusan fogtam bele az olvasásába, de aztán képtelen voltam letenni. Különös, halovány hurok azt pengették az agyamban: »Mi van, ha mégsem igaz az, amiben eddig hittem? Mi van, ha mégsem hiteles a Biblia?« Kérem, hessegse el a kételyeimet!”

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szóké Béka Beatrix

Kedves Alajos, ha valamiben is szaktekintélynek számítok, az nem lehet más, mint éppen a kételyek elhessegetése! No de félre a humorral, igazán megtisztelt, hogy megkeresett levelével, és higgye el, tudom, hogy mennyi álmatlan éjszakába kerülnek azok a kételyek! Igaz, hogy nem éppen Dan Brown szenzációhajhászó könyvének áltudományos megállapításai miatt szoktam forgolódni az ágyamban. De a kételyeket azért kell komolyan venni, mert máshogy nem lehet legyőzni őket! Úgyhogy miután elolvastam levelét, belevetettem magam az amerikai „megaseller” rejtelmeibe.

Azon nem csodálkozom, hogy ennek a több mint negyven nyelvre lefordított könyvnek óriási keletje van a világ „nagy könyvpiacon”. De hogy az emberek annyira tájékozatlanok Jézus Krisztus személyét és művét, a Szentírást és a keresztény vallást illetően, hogy válogatás nélkül elhisznek minden butaságot velük kapcsolatosan, azon nagyon is csodálkozom! A **Da Vinci-kód** című könyv egész egyszerűen a hitelesség minden formájának elárulása.

De nem akarok igazságtalan lenni! Ez a könyv egy regény. Története pusztán fikció. És miután a képzelet szüleménye, nem lehet rajta számon kérni azt, hogy nem igaz. A veszélyes az benne, hogy néhány művészettörténeti és építészeti

ténnyel vegyül benne a fikció. És annak a néhány ténynek az ördögién ravasz elhíntése az egész történetet valóságosnak tünteti fel.

Azoknak a kedves olvasóimnak a kedvéért, akik nem olvasták a regényt, néhány sorban összefoglalom a tartalmát. Az izgalmas krimi abból indul ki, hogy létezik egy titkos társaság (a Sion Rend), amely évezredek óta őrzi Jézus titkát. A titok az, hogy Jézus nem halt meg, hanem tanításainak közlése után feleségül vette magdalai Máriát, akitől egy leánya született. Ennek a leánynak, azaz Sarah hercegnőnek kései leszármazottja jelenleg Európában él, és királyi vérvonalának magabiztosságával arra készül, hogy egész Európa uralkodója legyen. A római katolikus egyház pedig, ha kell, még a gyilkosságtól sem riad vissza annak érdekében, hogy a Jézussal kapcsolatos titok felszínre ne kerüljön. Hiszen így kiderülne, hogy az egész keresztény hit hazugságra épült: Jézus nem Isten fia és Megváltó, csupán egy gyalogló ember.

A fantáziadús író azonban ennivel nem elégszik meg. Emellett Nagy Konstantin császárt meggyanúsítja: írnokainak megparancsolta, hogy hamisítsák meg az újszövetségi iratokat. Így a ma olvasható Bibliát – a könyv szerint – olyan, politikai érdekektől vezérelt emberek írták, akik a könyvek könyvét saját hatalmuk megszilárdításának eszközéül használták. Az elmúlt évszázadok során azonban mégsem maradhatott titokban a család. Leonardo da Vinci, a híres festőművész úgy leplezte ezt le, hogy *Az utolsó vacsora* című festményén nem Jánost, hanem magdalai Máriát festette Jézus mellé.

Ismeri a festményt? Világos, hogy a

művész a lányosan törékeny ifjú tanítványt, Jánost ábrázolja Jézus mellett. Dan Brown saját bevallása szerint a nyolcvanas évek egyes sikerkönyveit – Richard Leight és Michael Baigent kötetét – használta forrásként. Ezekben ugyanazokat a kijelentéseket olvassuk Jézusról, állítólagos házasságáról és utódairól, a Vatikánról és egyebekről, mint amelyekkel Brown könyvében is találkozhatunk. Az állítások azonban nem tűnnek meggyőzőnek, hitelesnek! Hiszen még az apokrif iratok szerzői sem merték venni a bátorságot, hogy Jézusról azt állítsák: megnősült!

A könyv minden megállapítása nemcsak hogy blaszfémikus, de könnyűszerrel meg is cáfolható. Eleget állapozni az egyháztörténeti műveket vagy beolvasni a holt-tengeri tekercsek, illetve a Nag Hammadi kódexek szakértőinek műveibe, például A. Millard-nak, az ókori sémi nyelvek professzorának és a kumráni tekercsek elismert kutatójának vagy J. M. Robinson professzornak a munkáiba.

De hát akkor minek egy új könyv ebben a témában? Ha nem igaz, akkor miért érint meg sokakat mégis? Mert megtorpedózza legszentebb érzéseinket. Mert kétségbe vonja azt, ami nekünk olyan fontos! Mert a világ tapsolhat, mondván: „Ugye megmondtuk, hogy csak a hatalmaskodó egyház manipulációja ez a »Krisztus-legenda!«” És mert a „Da Vinci-kód” kódja egyszerűen ez: a sátán újabb lelkeket akar birodalmának foglyává tenni, nekünk pedig meglopna az üdvbizonyosságunkat!

A nagy Vádoló pengeti az Ön kételyeinek minden húrját, Alajos! Ő szeretné a bibliai keresztény gondolkodást a gnosztikus eretnesség bölcsességétanára felváltani! De mi ragaszkodjunk Isten ihletett igéjéhez, amelyben életet hirdet nekünk az Újszövetség Krisztusa (2Pt 1,16)!

■ SZÓKÉ BÉKA BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

HETI ÚTRAVALÓ

Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket. (Zsid 3,15)

Hatvanad hetében az Útmutató reggeli igéi „önmagukról” szólnak; Isten írott, hirdett és testté lett élő Igéjének a sorsáról ebben a világban. „Akinek van füle a hallásra, hallja!” – mondta emelt hangon Jézus a „pazarló” magvető példázata végén a sokaságnak. Isten igéjének három fő ellensége van: a gonosz, a test és a világ (vö. 1Jn 2,16), mert az ördög azt akarja elérni, hogy az emberek „ne higgyenek és ne üdvözüljenek” (Lk 8,8.12)! Dr. Luther Márton 3 nappal és 473 évvel ezelőtt wittenbergi prédikációjában így beszélt erről: „Ezt valószínű, sokan kemény beszédnek tartják: hogy akik az igét hallják, de nem figyelnek rá, és elfelejtik azt, azok a sátán uralma alatt vannak. Mert úgy gondolják, minden különösebb veszedelem nélkül lehet Isten igéjét hallgatni és meg nem tartani. Krisztus azonban itt másképpen vélekedik, és azt mondja: az ördög veszi ki az ember szívéből az igét.” Heti igénk az egyetlen jó megoldást adja. Isten országát titkainak a megértéséhez kérhetjük a nagy Magvető segítségét: „Serkenj fel, Uram! Ébredj, és siess segítségünkre!” (Zsolt 44,24; LK) Miért kell eljutnunk ma a lelki süketségből az ige hallására? „Mert Isten igéje élő és ható, (...) és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (Zsid 4,12) Ezért inti népét Mózes is a halála előtt: „Mert nem üres beszéd az számotokra, hanem életet jelent nektek.” (5Móz 32,47) Mózes és Áron Isten igéjét mondták, „a fáraó szíve azonban kemény maradt, és nem hallgatott rájuk...” (2Móz 7,13) És mit tettek a názáretiek? Jézus szavát sokan hallgatták, „és megbotránkoztak benne” a saját hazájában! „Csodálkozott is hitetlenségükön.” (Mk 6,3,6) Rólunk milyen tudósítást írta Márk? Lukács tud a jó gyümölcsöt termő fáról és a jó földbe esett mag terméséről: „Aki hozzám jön, hallja beszédemet, és azok szerint cselekszik (...) hasonló ahhoz a házépítő emberhez, aki (...) a kösziklára alapozott...” (Lk 6,47–48) Kortársai, „noha ennyi jelt tett előttük, mégsem hittek benne” (1Jn 12,37). A vezetőket vélt hite is merő hitetlenség volt: „...hogyan tudnátok hinni ti, akik egymástól fogadtok el dicsőséget, de azt a dicsőséget, amely az egy Istentől van, nem kerestek?” (1Jn 5,44) Ézsaiás látta Isten örök Igéjének a dicsőségét is. A megkeményített szív és a megvakított szem gyógyulásának egyetlen útja ma is ez: „...higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek!” (1Jn 12,36) Február 24-én emlékezhetünk Mátyás apostolra, akit az öngyilkos, áruló Júdás helyére sorsvetéssel választottak meg, hogy a magvetést végző tanúk száma teljessé váljék. Mert „a hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által” (Róm 10,17). Jézus a mennyek országának titkairól más példázatokat is mondott a sokaságnak, „és a világ kezdete óta rejtett dolgokat” jelentett ki a mustármagról és a kovászról (Mt 13,35). A növekedést Isten adja, és boldogok, akik hallgatják és megtartják az ő beszédét! Kérjük: „Az, aki / Hirdeti / S hallja itt az igét, / Adja néki szívét!” (EÉ 280,1)

■ GARAI ANDRÁS

Káromkodás a köbön

Felszállok a vonatra. Kinézek egy szabad helyet az ablak mellett, ahol az elkövetkező egy órát nyugalomban és békecsendben szeretném eltölteni. Mielőtt leülök, körülnézek, kik is vannak a környezetemben. Látom, hogy fiatalok. „Jaj de jó, minden rendben!” – gondolom magamban, majd leülök. A vonatban várakozó csönd honol. Egészen addig, amíg a 14-15 éves fiúk el nem kezdenek felébredni az iskola okozta délelőtti tompultságból. A vonat még nem indul. A csendesen puszogókat szép lassan elnyomja a három fiú éles, hangos beszéde. Kénytelen-kelletlen passzív részese vagyok annak, ahogy jobb híján egymást szórakoztatják. Nem is a tartalom üti meg a fülemet, hanem a kötszavakként használt cáromkodások tömkelege. Nesze neked nyugalom és békecsend! Ha ez így megy még egy óráig!...

Így ment. Minél zajosabban döcögünk, annál hangosabbak voltak a cáromkodással bevezetett, illetve átszótt mondatok. Az idősebbek összenéztek, megjegyzéseket tettek, szörnyülködtek a fiatalok trágárságán. Vajon szól-e végre valaki nekik, hogy ezt förtelmes hallgatni? Hát persze, hogy nem. Hiszen mi közünk – végtére is – ezekhez a fiatalokhoz? Neveljék meg őket a szülők, a tanárok. S ki tudja, lehet, hogy nem lenne jó vége, ha szólnának... Telnek a percek.

Elnézem a srákokat. Itt most nincs szó éles vitáról, egymás feletti hatalomgyakorlásról. Ők semmit sem akarnak, csak nagyfiúnak, menőnek, jó fejnek, népszerűnek, hatalmasnak és erősnek látszani. Nem, nem, ők már nem kisfiúk. Ők már bármit bármikor és bárhol kimondhatnak, öneik már senki nem parancsol. Lázadnak.

Na de miért hiszik azt, hogy pont ettől a magatartástól lesz valaki felnőtt? Mert ilyennek látják a felnőtteket? Mert a példaképeik is ilyenek?

Közben azt kívánom, légsúlyosabb cáromkodás a „sajfejű” gúnyszó vagy a „Menj fel a Holdra biciklizni!” mondat. Itt, Magyarországon, itt és most a vonaton sokkal többet kell kibírni...

Igen, jól tudjuk, hogy a magyar nép igencsak cáromkodós az angolhoz vagy a némethez képest, és hogy az istenkáromlás tekintetében is az élen jár – míg a lengyel, az angolok, a franciák, a dánok és a svédek mind tartózkodnak Is-

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

ten szidalmazásától. De vajon mit teszünk népünk eme betegsége ellen?

Akármilyen hihetetlen, a Magyar néprajzi lexikon szerint ezt a „betegséget” már 1567-ben orvosolni próbálták a 9. törvényekben, majd később az 1604. évi 8. törvényekben; mindkettő a cáromkodás megszüntetését célozta meg. Úgy tűnik, a probléma mélyebb gyökerei, mint hittük. De ez ma már nem lehet menség. Mindenki egyénileg dönti el, mit hogyan fogalmaz meg és ad a másik tudtára.

Amikor konfirmáció után ifjúsági órákra jártam, egyszer a lelkészem mesélte, hogy az édesanyja sokáig csúnyán cáromkodott. Addig, amíg meg nem tért. Attól kezdve soha többet. Ugyanis szégyellte magát Jézus előtt, hogy milyen szavak jönnek ki a száján.

Hidd el, a nagyfiúság nem a cáromkodással, a cáromkodók utánzásával kezdődik, hanem azzal, hogy az igazi értékeket, a hasznosat, az építőt keressük – mindazt, amitől lényünk gazdagodik, épül, amiből töltekezik. Azzal, hogy kiválogatjuk a minket érő hatásokból azt, ami feltölt bennünket, ami a javunkra van.

Jézus szerint „nem az teszi tisztátalanná az embert, ami bemegy a száján, hanem ami kijön a szájából” (lásd Mt 15,11), tehát nem az, amit hallunk, látunk, tapasztalunk mai világunkban – jót és károsat egyaránt –, hanem az ezekhez való hozzáállásunk a döntő. Aki Jézust szeretné követni, annak a beszéde is tiszta kell, hogy legyen.

Lassan felocsúdom gondolataimból, készülődöm kell a leszállashoz. Percek múltán magam mögött hagyom a három fiút, a fiatalok sokaságát. Az aluljáró falán mocskos feliratokat látok, majd otthon a tévében újra cáromkodásokat hallok... Hát igen. Így elég nehéz a fiatalokhoz szólni arról, hogy miért is érdemes odafigyelnünk arra, ami elhagyja a szánkat... De talán akad közöttünk valaki, aki mindennek ellenére megteszi.

■ BALOG ESZTER

HIRDETÉS

Egyházkerületi nap

Szeretettel hívjuk minden testvérünket hagyományos egyházkerületi napunkra, amelyet a győri Evangélikus Szeretetház nagytermében (Győr, Petőfi tér 4. – az Öregtemplom mellett) tartunk február 25-én, szombaton.

Program:

- 09.30–10.00: Gyülekezés
10.00–10.20: Áhítat – Verasztó János egyházkerületi missziói lelkész
10.30-tól: Az egyházkerületi teológiai pályázat eredményhirdetése és az 1. díj nyertesének előadása, utána fórumbeszélgetés *Ökumenikus reménységek és lehetőségek Magyarországon a harmadik évezred elején* címmel
12.00–13.30: Ebéd (a kerület szerény vendéglátást biztosít)
13.30–15.15: Találkozás az országos felügyelőjelöltekkel
15.30-tól: Úrvacsorai istentisztelet az Öregtemplomban – Ittész János püspök

Az ebédlétszám miatt nyomatékosan kérjük testvéreinket, hogy részvételi szándékukat legkésőbb február 20-ig jelezzék a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

HIRDETÉS

Kerületi felügyelők és tisztségviselők csendesnapja

Aszód, február 25.

Tisztelettel és szeretettel várjuk gyülekezeteink tisztségviselőit csendesnapunkra.

Program:

- 9.30: Gyülekezés
10.00: Köszöntés – Szeverényi János, dr. Roncz Béla
10.10: Nyitóáhítat – D. Szék Imre
10.30: Az országos felügyelőjelöltek bemutatkozása
12.00: Előadás: *Tanúskodás Isten törvényéről és evangéliumáról* – dr. Győri József
12.30: Előadás: *Egymás építése és a segítő szeretet gyakorlása* – Benczúr László
13.00: Ebéd a gimnázium éttermében
14.00: Fórumbeszélgetés: *Egyetemes papság* – D. Szék Imre, dr. Fabiny Tamás, dr. Győri József, Benczúr László, Szeverényi János
15.00: Záró úrvacsorai istentisztelet – dr. Fabiny Tamás

A csendesnap helyszíne: az Evangélikus Egyház Aszódai Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma (2170 Aszód, Régész u. 34.; tel.: 28/400-61; fax: 28/400 612). Kerületünk minden résztvevőnek ebédet biztosít, ezért kérjük, a fenti számon legkésőbb február 17-ig jelezzék részvételi szándékukat.

HIRDETÉS

Pályázat igazgatói állásra

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma megbízásából az Oktatási Osztály meghirdeti a Luther Márton Kollégium (4400 Nyíregyháza, Iskola út 2.) igazgatói állását.

Képzési és egyéb feltételek a Magyarországi Evangélikus Egyház közoktatási intézményeiről szóló törvénynek megfelelően.

- Egyetemi szintű pedagógus-oklevél, legalább 5 éves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat
- vagy evangélikus lelkészi végzettséget igazoló oklevél és legalább 5 éves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat;
- keresztény elkötelezettség;
- evangélikus vallás;
- konfirmáció, lelkészi ajánlás;
- vezetői képességek megléte.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje 2006. augusztus 1. A megbízás 6 évi időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje az OM-köznyelvi megjelenéstől számított 30 nap. A pályázat elbírálásának határideje 2006. május 31. Juttatások a közalkalmazotti törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a pályázó legmagasabb iskolai végzettségét igazoló okirat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében pedig az illetékes püspöktől.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztály, Mihályi Zoltán osztályvezető, tel.: 1/429-2035. Postacím: Magyarországi Evangélikus Egyház, Országos Egyházi Iroda – 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írják rá az intézmény megjelölésével: „Igazgatói pályázat”.

ISTENTISZTELETI REND | 2006. február 19.

Hatvanad vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: 2Kor 12,1–9; Ézs 55,6–11. Alapige: Lk 8,4–15. Énekek: 279., 258.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Simon Attila; du. 6. dr. Széchy Béla; II., Hívősvölgyi út 193., Fébé de. 10. Herzog Csaba; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztójanovics András; Peshidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. D. Takácsné Kovácsné Zselma; Óbuda, III., Dévay Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv., ifjúsági) Gerőfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) D. dr. Harmati Béla; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Marosi Attila; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Smidéliusz András; Kerepesi út 69. de. 8. Tamásy Tamás; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Németsvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség) du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Simon Attila; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Bátorvölgyi Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. Orosz Gábor Viktor; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blaticzky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. Blaticzky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kósa László; Rákosszabcsa, XVII., Péceli út 146. de. 9. Wiszkidenszky András; Rákosszentmihály, XVIII., Gózon Gy. u. de. 11. Wiszkidenszky András; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. (úrv.) Zsugyel Kornél.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Elmenőben

Jancsó Adrienne emlékére

„Aki makacsul hisz abban, hogy szükség van a munkájára, mindig talál magának tennivalót. Minden nekigyürkőzés, megújulás kísérlet...” – jegyeztem fel szavait, amikor hetvenkét éves korában Elmenőben című, egész estét betöltő előadójátékra készült. A maga szerkesztette műsorban férjének, Jékely Zoltának, illetve Rákos Sándornak az élettől búcsúzó verseit szövegezte meg a Várszínházban.

Többször előfordult, hogy a bemutató előtt néhány nappal feljött hozzánk, hogy édesanyammal részleteket hallgassunk meg a műsorából, és mondjunk véleményét róla. Ilyenkor próbálta a színpadi beállást, mozgást, hangmagasságot. „Kritizáljatok!” – kérte, de csak köszönetet mondhattunk a csodálatos, „rendkívüli” élményért. Csodálatos volt, ahogy ízeltette a szavakat, figyelt a sorok zeneiségére. „Nem lesz azért sok egész este élettől búcsúzó verseket mondani a két kitűnő költőtől?” – kérte tőle édesanyám. „Erre én is gondoltam, mert az emberek félnek a haláltól, még az öregségtől is, de hát ez az életnek része. Persze vigyáztam, hogy ne legyen túl komor az est. Jékelynek néhány verse kifejezetten derűs” – válaszolta szokott

kedves mosolyával, és mindjárt el is mondta az egyik verset... A műsor feledhetetlen volt.

Hetvenhárom évesen még elutazott Dél-Amerikába, hogy élete legszebb műsorait, tudása legjavát ott is továbbadja. Hite, Erdélyből hozott magyarsága erre kötelezte. Élménydús beszámolóira sokáig emlékezünk. A távoli világ magyarságainak szeretete csak fokozta erejét, hogy folytassa szívét-lelkét gyönyörködtető művészetét. (Kétségtelen, hogy az utóbbi időben értéket kevésbé ismerő és mentő kulturális életünkben nem kapta meg az őt megillető helyet.)

Megható volt újra színpadon látni 2002-ben az Evangélium Színházban. Madách Mózes című drámájában – Jókhebed szerepében – néhány feledhetetlen estére Uváros Béla rendező hozta vissza a Kossuth-díjas érdemes művészt a színház világába...

Erdély marosújvári születésű kesei nagyszonyja már 1942-ben – a kolozsvári magyar evangélikus egyházközség Reményik Sándor-emlékestjén – olyan nagyságokkal együtt lépett fel, mint Bánffy Miklós, Makkai Sándor, Tamási Áron vagy Tompa László. Korábban pedig Marosvásárhelyen mint a Kemény Zsig-

mond Társaság 1941-ben rendes taggá választott előadóművésze tartott önálló estet. 1947-ben települt át két gyermekével Budapestre; kolozsvári búcsúestjét kétszer is meg kellett ismételnie. Az új otthon megteremtése előtt még egy somogyi előadókörútra indult szeretett apósával, Áprily Lajossal; Patakra is ellátogattak. A sárospataki Fáy András Társaság irodalmi estjének sikere, gyönyörű kritikája adott neki erőt, hogy továbbadja a Székelyföldről hozott, szívében-lelkében élő, olthatatlan lángot, hitet – az elkövetkező ötvenes években is.

Haláláig ezt tette. Nyolcvanöt éves korában, január 23-án hunyt el. „Elmenőben” két gyermeke, nyolc unokája, nyolc dédunokája és férje, Jékely Zoltán soraival búcsúztunk Jancsó Adrienne-től olvasóink nevében is: „Ha por vagyok, hát por: de robbanó! / Nem tűnök el a földről, mint a hó...”

■ SCHELKEN PÁLMA

Csillagóráim

Fájdalmasan igazak a közhelyek. Az élet a legnagyobb – egyben a legkegyetlenebb – rendező. És mindig változtat a forgatókönyvön.

Dr. Szöllősy Árpád nemzetközi jogász, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem egykori elnöke először az elmúlt ősszel lepte meg barátait, letéve a 20. századon átívelő életéről szóló könyv kéziratát. A következő meglepetést egyiptomi útja okozta, majd ezt követően a váratlanul nem mondható, de hirtelen elátózkodás. Február elsején lett volna a Csillagóráim címmel megjelent önéletrajzi kötet bemutatója, ehelyett egy héttel később a felsőörsi temetőben vettünk végső búcsút egy jellegzetesen 20. századi protestáns magyar értelmiségitől.

Eredetileg a veszprémi Új Horizont Kiadó és az EPMSZ (Bázel) gondozásában megjelent könyvről és természetesen a szerzőről akartam írni, majd a temetés ragadott magával. Keresve a sors üzenetében a közérdekűt, a maradandót, mindegyik kihívásnak eleget kell tennem.

Szóllősy Árpád háromszor váltott otthont, de szívében mindig megőrizte az egyetlen hazát. Marosvásárhelyen született 1918. május 19-én, a II. világháború után jött Magyarországra. 1956-ban a forradalom alatt a felejtethetetlen győri politikus, Szigethy Attila titkára volt. A bukás után Svájcban talált ismét otthonra, onnan tért vissza ismét Magyarországra a rendszerváltozást követően. Marosvásárhely–Győr–Bázel–Felsőörs voltak a fő állomások.

Keresem a kulcsszavakat, és ilyenekre bukkanok: *teljesítményorientáltság, tehervállalás, kreativitás, erkölcs, függetlenség, élet szerzetigény és szeretni tudás, ragaszkodás a református hithez...* Három házasság. Az első kettőből egy-egy lánygyermek. Az első fiatalkori szerelem, a második magyarországi, majd svájci életközösség, a harmadik érett korban lecsapó váratlan nagy érzés, az igazi megtalálása, amelyet együttérzéssel, meghökkenéssel, tisztelettel kísér barát és idegen. Ilyen is van? És a tragédia. A sokkal fiatalabb feleség elvesztése gyilkos kór miatt. Az ezt követő évek már a távozásra készülésként állnak, de az életpénz ember még megírja a Csillagóráimat.

Allunk a felsőörsi temető egyszerű, de szép ravatalozójában. A hideg tél, a rossz útviszonyok ellenére népes gyülekezet hallgatja a lelkész, Balog Zoltán búcsú-igehirdetését. Itt van többek között Sára Sándor és felesége. Szöllősy Árpád egyik jelentős tette volt, hogy oroszánrészt váltal a Duna Televízió létrehozásánál és alapítvány elnöke volt. Itt van Kuti Csaba, a Veszprém Megyei Közyűlés elnöke, Hor-

váth József egykori Győr-Sopron megyei köztársasági megbízott, Kozma Imre atya, Sebestyén Márta Kossuth-díjas művész, aki a Muzsikás együttesel többször szolgált EPMSZ-konferenciákon. Itt van Balla Bálint szociológusprofesszor, az EPMSZ elnöke Berlinből, és itt van Pozsgay Imre, akivel az elmúlt másfél évtizedben formálódott szorosabb a barátság, olyannyira, hogy a barátok nevében a rendszerváltozás meghatározó politikusa búcsúzik az emigráció meghatározó személyiségétől. Magyar sorsok, ha találkoznak.

Az igehirdetés Jób könyvének 42. fejezetén alapul. Az Istentől megáldott, beteljesedett életről szól. Huszadik századi magyar sorsok. Megannyi viszontagság, menekülés, üldöztetés, végül mégis beteljesedett életek. Isten kegyelméből, aki megövtá az egyént, megövtá a közösséget. Az EPMSZ elnöke nem volt vakbuzgó hívő, de fontos volt számára az elkötelezettség, a hit talaján a szilárd morál. Ahogy a jó barát lelkész finom ironiával megjegyezte, a feltámadás lehetőségén akkor gondolkodott el mélyebben, amikor felmerült annak esélye, hogy szeretett feleségével is találkozhat. – A temetésű igehirdetés művésze a vizsgáltas evangéliuma és a hiteles személyesség ötvözete.

Csillagóráim. Egy 20. századi magyar értelmiségi sorsának fordulatai. Amelyek mindig továbblendítettek, de amelyekből adódó értékeket mindig kama-toltatta a közösség számára. Így szer-vezte meg az EPMSZ Könyvbarátok Körét, kiadva többek között az Ordass-köteteket, a Bibó-életművet, Cs. Szabó Lászlót, Szabó Zoltánt..., akiket akkor itthon nem lehetett kiadni. Sokat tett Kányádi Sándor és Sütő András Herder-díjáért, a fordulat után tiszteletbeli konzul lett Svájcban, jó barátságban Ódor László akkori nagykövettel, faszori gimnáziumunk jelenlegi igazgatójával.

Ismét elgondolkodhatunk azon, hogy a közismert nagy veszteségeken túl mit veszített a magyarság, a társadalom és az egyház a diktatúra évtizedeivel. Hogy mennyi tehetség nem érvényesülhetett a

haza javára. De hálát is adhatunk a meg-is gazdag életéért. Azokért, akik itthon, Erdélyben és az emigrációban őrizték a lángot; megtették, amit lehetett – sőt annál többet is – azért, hogy ne menjen veszendőbe minden érték, hogy lehessen folytatni, ha jobb napok virradnak ránk. Megadott nekik, hogy még látták az ígéret földjét, tehettek is érte, de tartósan már nem élvezhették.

Az élete alkonyán is energiákkal teli Szöllősy Árpád még megírta a Csillagóráimat. Okulálus is, azért is, hogy még jobban megismerhessük, ne heroizáljunk. Ajándéknak is szánta. A könyvnek minden részlete izgalmas olvasmány, sajátos kortörténet. Az erdélyi, első életszakasz, a viszonylag rövid magyarországi munka, a svájci újrakezdés és a szép pálya, benne a magyar ügyhöz és szolgálatahoz való hűség és az aktivitás; végül a hazatérés. Aktuálisan ez a másfél évtized áll hozzánk a legközelebb, ebben is találkozunk a független értelmiségivel, aki a hozzá politikailag közel állókat – az MDF nemzeti liberális szárnyát – is kíméletlenül őszinteséggel bírálja. Tévedéseiben is rokonszenvesen nyílt, őszinte, példamutató.

Ezért is méltó egyházi lapban foglal-kozni Szöllősy Árpáddal, csillagóráival, élete, sorsa üzenetével. Ebből legközelebb hozzánk a protestáns szabadegyetem áll. Ennek nevében a névrokon, harcostárs Szöllősy Pál búcsúzott Árpádtól. 1956. október 30-tól kezdve alakult párhuzamosan a sorsuk. Jelképes is volt, hogy a búcsúzó kényszerű távolléte miatt beszédét a magyarországi EPMSZ Egyesület elnökségi tagja, Kőszegi Ábel rádiós szerkesztő olvasta fel. Az egyesület 1995 óta működik, lapunkban többször hírt adtunk már mind a bázeli anyaegyesületnek, mind hazai fiókszervezeteknek a működéséről.

Február 9-én a megszokott helyen, az Unitárius könyvesboltban volt az EPMSZE idej első alkalma. Ferenc Győző költő és irodalomtörténész Radnóti Miklós életéről szóló, a zsidó származású, hívő katolikus lett, magyar identitású, tragikus sorsú zseniről. Előtte megemlékeztünk Szöllősy Árpádról, tisztelegtünk életműve előtt. A 20. században minden magyar sors önálló történelem. És mindegyikben benne van – különböző módon – a részben az egész.

Az egyháznak, a megújuló, szabadabbá vált egyháznak olyan férfiakra van szükség, mint amilyen az eltávozott volt, és olyan civil szervezetekre, mint a szabadegyetem. Amelyek hozzáadott értékkel tudják gazdagítani a hitbeli azonosság talaján állókat a magyar nyelv és kultúra kincseivel, vállalva ennek terheket is jelentő szolgáltatást.

■ FRENKL RÓBERT

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Kampánykór

Pröhle Gergely az *Evangelikus Élet* 2006. január 29-i számában éles hangú cikket írt *Kampánykórkép* címmel. Mondanivalója apropójául az szolgál, hogy alulírottak kritikai észrevételeinek adtak hangot a katolikus püspöki kar „nemzeti imaév”-et hirdető körlevelével kapcsolatban. A szerző azonban ennél jóval nagyobb látószöveget választott, és személyünkön túl elérkezett még az egyházak ellen – úgymond – általunk is gerjesztett közhangulatról, kampánykritikáról stb., és – finoman szólva – szelektív módon felidézte a hazai liberális hagyományt is.

Az, hogy a szerző sommás minősítésében összemossa az egyházpolitikai témájú elemzést és a „történelmi egyházak” mindenáron való „ostorozását”, még csak súlyos elfogultság vagy egyszerűen tudatlanság részéről. Az azonban már becslétsértő személyeskedés, hogy alulírottakat, akik adott kérdésekben tőle eltérő álláspontot képviselnek, anyagilag motivált bértollnokoknak minősíti, őket ilyen látszatban tünteti fel. Pröhle Gergely hazug beállításával ellentétben megemlítjük, hogy számunkra ismeretlen a vélemény autonómiájának hiánya. Sajnáljuk Pröhle urat, hogy intellektuális és spirituális kérdések nem gondolati, hanem monetáris asszociációkra indítják. Elvárjuk tőle, aki írásában egyébként a belátásos és a sértegetéseket kerülő beszéd hiánya felett kesereg, hogy ugyanezen lap hasábjain félreértés nélküli egyértelműséggel vonja vissza tisztátalan kijelentéseit, gyanúsításait, és kövesse meg alulírottakon túl azokat is, akiknek nevét nobilis egyszerűséggel csak az „és társaik” szófordulat mögé rejtette. A tisztességtelenség mindennél nyilvánvalóbb jeleként Pröhle úr külön is nevesítette Gábor Györgyöt, imádságról vallott meggyőződését annak az akadémiai kutatóintézetnek a pénzügyeivel hozza összefüggésbe, amelynek ő évtizedek óta megbecsült munkatársa. (Figyelmesebb egyháztörténelmi tanulmányok esetén Pröhle úr pénzorientált logikája nyilván a Fuggerek irányába mozdult volna el.) Az pedig külön is bájos a szerzőtől, hogy a Magyar Tudományos Akadémiát kormányzati pénzek busás lopkodásával és „elmutyizásával” vádolja.

Az anyagiasságon túl Pröhle úr felruházta személyünket az „alternatív egyházi háttérrel” is. A megfogalmazás két okból is különös. Egyrészt alulírottak nem tették hitvallást a szerző előtt belső meggyőződésükről. Mindenesetre elszomorító, hogy Pröhle úr még elképzelni sem tudja, hogy valakinek egy-

házi elvárásoktól és érdekektől függetlenül lehessen önálló egyházpolitikai és pneumatikus álláspontja, hitvallásos identitása. Az pedig egyenesen a vaskos tudatlanság elrémisztő dekoruma, hogy a szerző az „alternatív” egyháziasságot, valamint az antiklerikalizmust egy olyan hetilap hasábjain lobbantja szemünkre, amelyet a nevében protestáns (*Luther* szellemiségét folytatni akaró) egyház tulajdonol. Pröhle úr kritika nélkül elfogadja a római katolikus egyház „jó szándékát” az említett körlevél kapcsán. Elődei ezzel nem mindig voltak így. Hogy Pröhle úr, akinek felekezeti vatikáni felfogás alapján még egyháznak sem ajánlatos nevezni, miért zonosul ennyire egy, a protestánsok számára nyilván elfogadhatatlan kitételeket is tartalmazó katolikus dokumentummal, csak ő tudhatja. A lehetséges szempontok közül mindenesetre kiemelkedni látszanak bizonyos kevésbé biblikusnak és lelkieknek tekinthető momentumok.

Pröhle úr indirekt kapcsolatot feltételez publicisztikai írásaink, valamint a bulvársajtón butuló magyar átlagpolgároknak az egyházakkal szembeni közönyössége vagy épp’ ellenségesége között. Érdeklődéssel olvastuk volna tőle a merész gondolat bizonyítását. Hiszen nyilván maga is tisztában van azzal, hogy a *Blikk* és a *Sláger Rádió* törzsközönsége pontosan annyira fedi a *Népszabadság*, az *ÉS* stb. olvasótáborát, mint a *Magyar Nemzet* vagy az *Evangelikus Élet*. A történelmi egyházak közéleti magatartásával kapcsolatos bírálatokat általános támadásként, az egyházakat ostromlott várakként csak az általános belpolitikai ingerültség (vagy talán a történelmi egyházak megnyilatkozásain érezhető akut kampánykór terjedése) láthatja, de semmiképpen nem az az aggodás, amely minket vezérelt az ökenikus imahét alkalmával megfogalmazott gondolatainkban.

A szerző több helyen is utalást tesz saját korábbi, *Hátrébb az agarakkal* című írására. Miközben e hasznos és értelmes kutyafajtaival való rokonításunkat mint a szerző legsajátlagosabb tiszteletadái kultúráját alázattal tudomásul vesszük, közben azért szöveget üt fejünkbe az a gondolat is, hogy vajon milyen eszközökkel is kívánna Pröhle úr tette formálni agárfékező evangéliumi vágyait. Az sem elképzelhetetlen azonban, hogy Pröhle Gergely egyszerűen csak kampányol.

FAZEKAS CSABA történész, GÁBOR GYÖRGY vallásfilozófus, IVÁNYI GÁBOR teológus, MAJSAI TAMÁS teológus

Nyílt levél Pröhle Gergelynek

Tisztelt Pröhle Gergely Úr!

Az *Evangelikus Élet* 2006/5. számában, *Kampánykórkép* című írásában az MTA Filozófiai Kutatóintézetének *Vallásfilozófia és a vallások társadalmi jelenléte* című pályázatával kapcsolatban, ha jól értem, olyasmit sugall, hogy az említett pályázat valamilyen formában támogatást nyújt vagy nyújthat politikai publicisztikák megszületéséhez. Mint a projekt vezetője tisztelettel tájékoztatom arról, hogy ez nem igaz. A hároméves projektnek szigorúan tudományos célja van, s a munkatervben foglaltaknak megfelelően ezt fogja megvalósítani. Némiképp részesebben: a projekt a vallások kortárs, globális újjáéledésének új szemléletű, nemzetközileg elfogadott metodológiával folytatott kutatását tűzi ki célul. Ez a metodológia filológiai és történetileg korrekt belső elemzések és rekonstrukciókon alapul, amelyek feltárhatják a régi eredetű, de az átalakulások során új formát öltő „sajátértékeknek”, a jelentős vallási alakzatoknak a belső logikáját.

A vallásfilozófia-projekt, mint szigorúan tudományos vállalkozás, természetesen teljességgel független a benne részt vevők vallási vagy politikai preferenciáitól. A projekt résztvevői a program keretein belül pontosan definiált feladatok megvalósításán dolgoznak, tevékenységüket s annak sikerét kizárólag tudományos mércevel tartom mérhetőnek. Biztos vagyok benne, hogy egyetért velem a következőben: az, hogy a projekt résztvevői magánemberként bármilyen politikai vagy vallási probléma kapcsán kifejtethetik nézeteiket, világosan következik civilizációnk írott és íratlan alapelveiből. Arra kérem ennek megfelelően, hogy ha a projekt bármely résztvevőjével tökéletesen egyetért politikai, vallási vagy teológiai kérdésekben, avagy alkalmasint politikailag, vallási vagy teológiai szempontból eltérő nézeteket vallanak, ezt szíveskedjék elkönyvelni vagy megoldani a kutatásra való bármiféle referencia nélkül.

Ösztöntön örülök, ha maga a kutatás is számot tarthat a továbbiakban megítélt értéklődésére. A kutatás eredményeképpen napvilágot látó kötetek kereskedelmi forgalomban hozzáférhetőek lesznek, s bízom benne, hogy a bennük foglaltak intellektuális diskurzus alapját képezhetik majd Ön és a programban részt vevő kutatók között.

Özinte nagybecsüléssel:

DR. BORBÉLY GÁBOR igazgató, a projekt vezetője, MTA Filozófiai Kutatóintézet

Kampánykór-képtelenség

Kampánykórkép című cikkemben igyekeztem csokorba gyűjteni azokat a jelenségeket, amelyek így vagy úgy az egyházakat is érintik. A publicisztika műfaji keretei lehetővé teszik, hogy a szerző olykor ne a tudományos dolgozatok logikája szerint öltse egymásba gondolatait és mondatait. Sajnálom, ha szándékom ellenére adtam volna okot bármi fajta félreértésre, és természetesen egyetértek az MTA Filozófiai Kutatóintézetének igazgatójával abban, hogy egy tudományos projekt résztvevői magánemberként bármiről kifejtethetjék nézeteiket. Fontos, hogy a társadalomtudományok is megfelelő mértékben részesüljenek a támogatásból, és remélem, hogy a jövőben akár az evangélikus tudományos műhelyek is sikerrel pályázhatnak majd a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatatalnál.

A másik olvasói levél kapcsán sajnálkozással már kevésbé intenzív, már csak azért is, mert az írás tele van durva csúsztatásokkal és sértegetésekkel. Imáromon „a vaskos tudatlanság elrémisztő dekorumával” felruházva mégiscsak megkísérelnek rávilágítani néhány, talán szándékos félreértésre, és elhárítani néhány, ki tudja mivel magyarázható félelmet. Nem lévén különösebben érzékeny a személyemet érintő, akár a nagy nyilvánosság előtt elhangzó sértegetésekre sem, indulatoktól mentesen, ám kicsit értelemül állok a levélírók hevesége előtt. „Anyagilag motivált bértollnoknak” nem nevezek senkit, „anyagilag támogatott kritikuskokat” valóban emlétek, ám józan ésszel aligha veheti magára ezt az aláírók mindegyike, „társaik” pedig véggépp nem, hiszen a bekezdés első fele nem is anyagi kérdésekről szól, és rájuk nézve inkább dicsőítő jelzőket tartalmaz. Később valóban nevesítettem Gábor Györgyöt mint olyan szerzőt, „aki az egyházakkal kapcsolatos kormányzati döntéseket nemigen kommentálja”. Azt, hogy ezt nem teszi, nem kellett volna összefüggésbe hoznom a Filozófiai Kutatóintézetrel. Már csak azért sem, mert Gábor úr megfelelő díjazás mellett tanácsadója az egyházi ügyeket is gonozó kulturális kormányzatnak, így már csak „ezért sem véletlen”, hogy nem hallani tőle a jelenlegi egyházpolitika kritikáját azokban a bizonyos elemzésekben. Annak bizonyosságaként ugyanakkor, hogy továbbra is a „belátásos és sértegetéseket kerülő beszéd” híve vagyok, kézséggel tesz kelet a levélírók elvárásának: megkövetem mindazokat, akik *Kampánykórkép* című írással által találva érezték magukat, noha mindenfajta anyagi vagy pártos motiváció nélkül, csupán tudományos ismereteikre és legtisztább meggyőződésükre hagyatkozva közölnek a történelmi egyházak mindenáron való ostorozását nélkülöző egyházpolitikai témájú elemzéseket.

Ravasz gondolat a levélírók részéről egy evangélikus egyháztagot egyházának lapjában azzal vádolni, hogy „azonosul egy, a protestánsok számára nyilván elfogadhatatlan kitételeket is tartalmazó katolikus dokumentummal”. Ha az urak figyelmesebben olvasták volna írástomat, felfedezhették volna, hogy az korántsem a körlevél apológiája. Nem hiszem, hogy a katolikus „jó szándék” elismerése egyben *Luther* szellemiségének megtagadása lenne. Ilyen csúsztatás hallatán a reformátor minden bizonnyal a tintatarotóért nyúlt volna, de nem azért, hogy pennáját belemártsa, hanem hogy azt a megfelelő irányba hajtsa.

Antiklerikalizmusról egyáltalán nem is írok, az alternatív egyháziasságot pedig mindenféle értéktartalom nélkül említem, így nem lobbantom sehova. A szerzők hitvallásos identitásához semmi közöm, ám hogy még világosabb legyen: mindenkinek becsülöm hitét, tiszteletben tartom felekezeti hovatartozását, függetlenül attól, hogy miket ír vagy beszél. És mivel a levélírók – bizonyítván azt az állítást, mely szerint „a kritikus hang nemcsak a katolikus egyháznak, hanem általában a történelmi egyházaknak szól” – „a történelmi egyházak megnyilatkozásain érezhető akut kampánykór terjedése”-ről írnak, fontosnak tartom újfent leszögezni: egy viszonylag kis, de nagy múltú egyháznak ügyelni kell saját szellemi igényességére és önállóságára, a választási kampányok idején különösen. Kiváncsi lennék, hogy kritikáim és Magyarországi Evangélikus Egyház vajh mely megnyilvánulásai kapcsán diagnosztizálták a kampánykört.

Végül a félelmekről. Az agarakkal való túlzott azonosulás ugyan nemes gesztus e hasznos négy-lábúak felé, ám a metafora tárgyiasult értelmezését legalább annyira nem javasolnám, mint a gondolat által a levélírók fejébe ütött szög túlzó konkretizálását. Így hát aggodalomra semmi ok: ugyan több „evangéliumi vágyam” is van, ám sem az ebek, sem az ügyes tollforgatók megfélemezése nincs köztük. Az pedig könnyen lehet, hogy kritikáim kampányszerűen olvassák az *Evangelikus Életet*, én viszont rendszeresen olvasom, és írok e nyitott szellemiségű újságnak – egyebek között – egyházpolitikával foglalkozó cikkeket is. Soraimat ezért kampányolásként beállítani – képtelenség.

PRÖHLE GERGELY

Szerkesztőségünk a vitát ezzel lezártak tekintve, e tárgyban további írásokat nem áll módunkban közölni.

EVT-világygűlés élben az interneten. Több mint háromszáz informatikus, médiaszakember és újságíró gondoskodik arról, hogy az Egyházak Világtanácsa történetében először a mostani, 9. nagygyűlés, amelyet a braziliai Porto Alegreben tartanak február 14-től 23-ig, élben követhető legyen a világhálón. Élő közvetítéseket, napi összefoglalókat és korábbi anyagokat is találhatunk a www.wcc-assembly.info oldalon. Február 16-án 18 órákor például bekapcsolódhatunk a plenáris ülésbe, amelynek témája a globalizáció és a gazdasági igazságosság. Az ülést Wolfgang Huber püspök, a Németországi Protestáns Egyházak tanácsának elnöke vezeti. Az anglikán egyházé, Rowan Williams canterburyi érsek is hozzájárul a témához. A közvetítések angol nyelvűek.

► Forrás: EKD.de

Pályázati források a virtuális térben

► **Ma már valamennyien tudjuk, hogy egyházunk szűkös forrásai-ból számos tervünkre, fontos céljainkra nem jut elegendő. Az elmúlt évek során hozzázoktunk: számunkra is elengedhetetlen, hogy kihasználjuk a pályázatok kínálta egyre bővülő lehetőségeket. Igen ám, de hol találjuk meg a szükséges pályázati kiírásokat?**

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a szombathelyi Límex Kft. szakemberei segítségével pályázati tanfolyamot szervezett. A tanfolyamon – mint arról már az *Evangelikus Élet* is beszámolt – több mint harminc lelkes és gyülekezeti munkatárs vett részt. A résztvevők létrehozhattak maguk között egy levelezőlistát, de felmerült annak az igénye is, hogy készüljön egy olyan internetes felület, ahol az egyház számára elérhető pályázati kiírások egy helyen, könnyen megtalálhatóak. Ebből az ötletből indult el az *Evangelikus pályázatfigyelő* (<http://palyazat.lutheran.hu>).

Már első nekifutásra sem volt könnyű a helyzete a honlap szerkesztőjének – e sorok írójának –, hiszen az utóbbi években a pályázatok többségét nemhogy nem az egyházak számára írják ki, de többször is kizáró tényező, ha a pályázó egyház vagy valamely gyülekezet. A szombathelyi szakemberek azonban egyszerű megoldást javasoltak: ilyen esetben pályázzon a sok, gyülekezeteink mellett működő alapítvány, egyesület, egyéb civil szervezet. A honlapon ezért olyan pályázati kiírások is megjelenhetnek, amelyekre ezek a szervezetek adhatnak be pályázati dokumentációt. Ugyanakkor oktatási intézményeink, az egyház mellett gazdasági alapon működő szervezetek, de egyházunk tagjai, egyetemünk hallgatói, középiskoláink és általános iskoláink diákjai számára is keresni kell a lehetőségeket.

A fentiek figyelembevételével készült el a honlap struktúrája és menürendszere. Három fő csoport alakult ki: az uniós pályázatok, az evangélikus pályázatok és az egyéb, az előző kettőbe be nem sorolható pályázatok csoportja.

Az uniós pályázatokról sokan még mindig keveset tudnak, és kevesen látják át azt a bürokratikus rendszert, amelyen keresztül ezekhez a forrásokhoz hozzá lehet jutni. Pedig számtalan kiváló lehetőséget találhatunk közöttük: gazdasági vonatkozású, humán erőforrásokat aktiváló vagy éppen épületeink felújítására, újak építésére lehetőséget nyújtó pályázatokat. Pályázhatunk környezetvédelmi programokra vagy regionális és határ menti kapcsolatokat kiépítő forrásokra.

Ahhoz, hogy ezek megszerzésében segítségünk, szeretnénk segédanyagokat is elhelyezni a portálon; néhány már meg is jelent. Valamennyit Kocsis István, a sárszentlőrinci Zsivora György Népfőiskolai Alapítvány titkára készített és bocsátotta rendelkezésünkre.

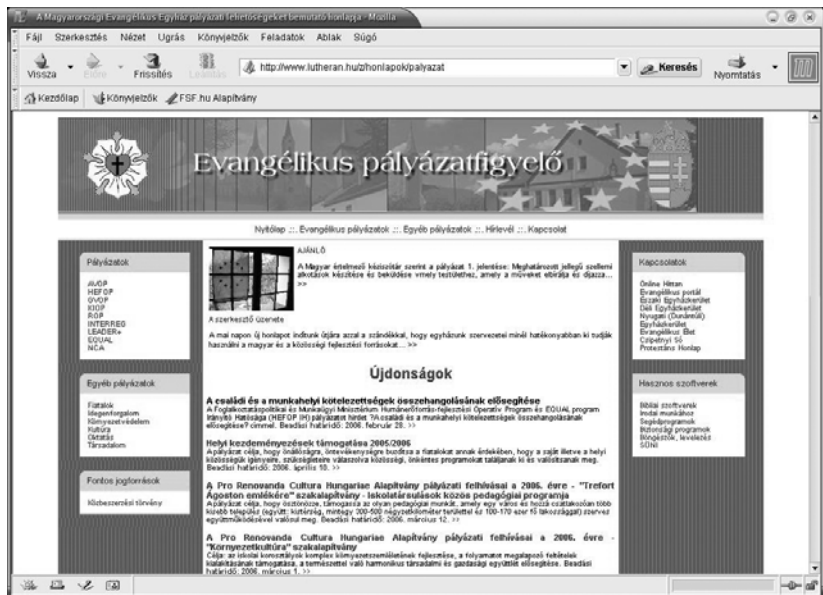
EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

elsősorban lehetőségeket felmutatni. Ezek szintén nagyon változatosak lehetnek. Bizonyára lesz közöttük olyan, amellyel pénz lehet szerezni, de vannak rajzpályázatok, zenei pályázatok, környezetvédő csoportok számára kiírt anyagok is.

A pályázati honlapon keresztül bárki feliratkozhat hírlevelünkre, ha gyorsan akar tudomást szerezni a legfrissebb lehetőségekről. Ha valaki talál egy olyan,

Az evangélikus pályázati anyagok számára is szeretnénk helyet biztosítani. Elsősorban olyan pályázati kiírásokat tennénk közzé, melyeket egyházunk szervezetei adtak ki, de a társegyházak minket is érintő, számunkra is elérhető pályázati anyagai is felkerülhetnek.

A harmadik csoport lehet talán a legnagyobb. Minden, az első kettőbe nem illő pályázatot szeretnénk itt összegyűjteni. Oktatási intézményeink, diákjaink, ifjúsági csoportjaink, egyesületeink vagy akár kórusaink számára szeretnénk itt

közérdeklődésre számot tartó kiírást, amely nincs a honlapon, akkor (a „Kapcsolat” menüpontra kattintva) egy űrlap segítségével elküldheti, vagy ugyanezen a kapcsolatteremtésre szolgáló oldalon keresztül megadhatja a forrás címét. Utóbbi azért is helyes, mert rajta keresztül a szerkesztő számára fontos visszajelzéseket is lehet küldeni. Ezek segítségével pedig egyre hasznosabb tartalmat tud nyújtani az *Evangelikus pályázatfigyelő*.

■ ERDÉLYI KÁROLY

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Tisztelettel és szeretettel értesítjük evangélikus testvéreinket, hogy hosszú, küzdelmes évek után a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség átvehette az evangélikus Újtemplom mellett álló Petőfi Általános Iskola felét. A hálaadó ünnepség február 19-én, vasárnap 11 órakor lesz az iskola I. emeletén a Nyugat-Békési Evangélikus Egyházmegye esperesének az ígértetésével, aki a 10 órakor kezdődő istentiszteleten is szolgál gyülekezeti termünkben. Az ünnepség előtt és után az iskolában a Szeretet Épületeiért Alapítvány jótékonyági vásárt rendez az iskola javára.

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) szeretettel hív és vár mindenkit közgyűléssel egybekötött Külmiszió bel-földről című misziói napjára február 25-én, szombaton 10 és 15 óra között a Deák téri gyülekezet nagytermébe. (A részletes program hetilapunk előző számában olvasható.)

Sok szeretettel hívjuk az érdeklődőket a Győri Evangélikus Egyházközség által szervezett *Asztali beszélgetések* című előadás-sorozat következő alkalmára. A disputa címe: *Művészetünk üzenete*. Az alkalom résztvevői: *Hartyándi Jenő*, a nemzetközi fényírófesztivál művészeti igazgatója, *Hefter László* üvegművész, *Kiss János* Liszt-díjas táncművész, a Győri Balett igazgatója és *Villányi László* költő, a *Műhely* kulturális folyóirat főszerkesztője. Az előadás időpontja: február 23. (csütörtök) 18 óra. Az előadás helyszíne: a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Karának a II. számú épülete (Győr, Liszt Ferenc út 17.). A rendezvény ingyenes.

Következő számunkban:

Bonhoefferre emlékezünk

HIRDETÉS

Álláshirdetés – gondnoki munka Fótón

A Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézete munkatársat keres a főt Mandák Otthon gondnoki teendőinek ellátására. A gondnok feladatköréhez tartozik az épülettel és az azt körülvevő parkkal kapcsolatos gondnoki munkák elvégzése, valamint a tanfolyamok és egyéb rendezvények tárgyi körülményeinek biztosítása, illetve az intézmény konyhájának irányítása.

Az állás betöltésének feltételei: legalább érettségi, jogosítvány és alapszintű számítógépes ismeretek megléte. Fontos, hogy a jelentkezőnek legyen érzelme a fiatalokkal való együttműködéshez. Előnyt jelent, ha a jelentkező ismeri a Kántorképző Intézet tevékenységét, s könnyen tájékozódik az egyházi viszonyok között. Kérjük, a pályázó lelkészi ajánlólevéllel igazolja gyülekezeti háttérét!

Az álláshoz szerény, de tisztességes fizetés és kétszobás szolgálati lakás tartozik. Az első szerződést három hónap próbaidő után is csak határozott időre van módunk megkötöni.

A feladat megkezdésének időpontja 2006. június 1. Jelentkezni és érdeklődni március 15-ig lehet a Kántorképző Intézet vezetőjénél, *Bence Gábornál* postai úton (2151 Fót, Berda J. u. 3.) vagy drótpostán (ecnebrobag@citromail.hu).

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezete köszönetet mond mindazoknak, akik közhasznú alapítványának, az Insula Lutherana – Evangélikus Sziget Alapítványnak a célkitűzéseit 2004. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták. Az ebből befolyt 1 269 876 Ft-ot a parókia tetőszerkezete faanyagának védelmére fordítottuk. A további támogatásokat is szeretettel kérjük. Adószámunk: 18066995-1-41.

A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának következő alkalmán a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (V., Sütő u. 1.) február 27-én, hétfőn 18 óratól ifj. dr. *Fabiny Tibor* egyetemi tanár tart előadást *Gerhard O. Forde* Ki a keresztes teológusa? című könyvéről.

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Sopron belvárosában csendes, napfényes, kétszobás, második emeleti, gázfűtéses lakás bútorozottan kiadó. Érd.: 99/333-138.

Garzonlakás sürgősen kiadó a XII. kerületben, a Széchenyi-hegyen, a fogaskerekű végállomásától 5 percre. Tel.: 20/376-4073.

Idősek, rászorulóknak gondozását vállalom otthon és intézményben, rendszeresen és alkalomszerűen is. Takácsné Lévai Viktória; tel.: 1/355-4088, 30/746-5115.

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újjak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Bízattok benne mindenkor, ti népek, öntsétek ki előtte szíveteket, Isten a mi oltalmunk! Zsolt 62,9 (1Jn 5,14; Lk 8,4–8/9–15; Zsid 4,12–13; Zsolt 31) Teológiai is a sorrend: bízalom, őszinteség, biztonság. A biztonság oly fontos, hogy még a jelenleg folyó országgyűlési választási kampánynak is témája. Hiányzik azonban a bibliai alapja: az Isten iránti bízalom és az Isten színe előtti őszinte imádság. Lelki szemem előtt megjelenik szívem „kiöntött” beltartalma (nem éppen épületes látvány) és az így kiüresedett szív „feltöltése” onnan, felülről. Ne takarékoskodjunk Isten iránti bizalmunkkal és őszinteségünkkel, hogy ő tölthesse be szívünk legkisebb zugát is békességével!

Hétfő

Ki vagyok én, Uram, ó, Uram? És mi az én házam népe, hogy eljuttattál engem idáig? 2Sám 7,18b (1Kor 1,9; 5Móz 32,44–47; Bír 10,17–11,11) Ezen a héten – bizonyára nem véletlenül – kétszer (mára és péntekre) kaptunk az Isten előtti alázatosságról szóló ígét. Az Isten színe előtt álló hívó ember porszemnek tartja önmagát; ez már majdnem „matematikai pont”. (A matematikában a pont létezik ugyan, de kiterjedése nincs.) Ennek az ellenpólusa az én gögje, amely még a *Miatyánkot* is képes egójához torzítani. Az Isten színe előtt álló ember valójában térdén áll; ebben rejlik aktivitásának többlettartalma.

Kedd

Tudom, hogy hűtlen voltam, és vétkem mindig előttem van. Zsolt 51,5 (Gal 1,4; 2Móz 7,1–13; Bír 11,2–27) Bűnlátás nélkül nincs megtérés. Megtérés nélkül nincs újjászületés. Újjászületés nélkül nincs üdvösség. (Vagy mi is inkább a „következmények nélküli” valósággyakorlás hívei vagyunk – és maradunk?) A bűn látására csak a Szentlélek tud elvezetni, rávezetni bennünket. Jn 16,8-at vegyük elő most azonnal és olvassuk el – kifejezetten önmagunkra vonatkoztatva! Kérdezzük meg ezután: valóban látom saját bűneimet? Imádkozunk bűnlátás végett a Szentlélek világosságáért, mert szükségünk van rá!

Szerda

Ezért tédad áldalak, amíg élek, nevedet imádvá emelem föl kezem. Zsolt 63,5 (ApCsel 3,8; Mk 6,1–6; Bír 11,28–40) Ha az imádságot vezényelnék, azt mondanák: „Kezeket fel!” Imádságra fölemelt kézzel lenni fárasztó testtartás. Mózesnek is testvéri segítségre volt szüksége a harc közben végzett imádsághoz. Talán ez a kezdete az imaközösségnek... Egykor *Ordass* püspök valamelyik írásában olvastam nagy meglepődéssel, hogy Jézus – az Újszövetség bizonyágtétele szerint – egyszer sem volt imaközösségben. Nekünk azonban ApCsel 2,42 értelmében szükségünk van rá. Hordozzuk imádságban is egymás terhére, s ne feledkezzünk meg Isten imádsásáról sem!

Csütörtök

Ki tudná elmondani, milyen hatalmas az Úr, ki beszélhetné el minden dicső tettet? Zsolt 106,2 (Mt 5,45; Lk 6,43–49; Bír 13,1–25) Amikor a szív túlaradó, amikor a szó is kevés, akkor még mindig jöhet az ének, a himnusz és könnyünk csordulása. Ne szégyelljük Isten nagyságos dolgaira való lelkes rácsodálkozásunkat, és ne restelkedjünk, ha néha könnyezni kezdünk – nemcsak bánatunkban, örömujjongásunkban is.

Péntek

*Micsoda fonák! Egyenlőnek tartható-e az agyag a fazekassal? Mondhatja-e az alkotás alkotójának: Nem ő alkotott engem? Mondhatja-e a fazék a fazekasnak: Nem ért a dolgaéhoz? És 29,16 (Éf 2,10; Jn 12,34–36/37–42; Bír 14,1–20) Napjainkban az ember nagyobbak, többnek tartja önmagát Istennél, sőt azt képzelet, hogy a helyébe léphet. Ezopus meséje (*Rana rupta et bos* – A felfuvalkodott béka és az ökör) jut az eszembe, amelyben a béka addig-addig pumpálta magát, míg kipukkant. Micsoda szánalmas látvány a léggömb „nagysága” is, amikor kipukkadva látjuk! „...Isten nem csífoltatik meg...” (Gal 6,7; Károli-fordítás)*

Szombat

Hagytam, hogy verjék a hátamat, és tépjék a szakállamat. Arcomat nem takartam el a gyalázkodás és köpködés elől. És 50,6 (Jn 19,1–3; Mt 13,31–35; Bír 15,1–16,3) Megváltó Jézus Urunk nem védekezett, mert ha nem vállalta volna az elégtételt a bűnért (az enyémért!), akkor nekem nem lenne Isten előtt bocsánatom (üdvösségem), csak bűnhődésem (kárhozatom)... Furdal a lelkiismeret, hogy miattam bántották őt, és hálásan köszönöm, hogy Isten előtti elégtételt adott minden bűnömért, vétkemért és mulasztásomért. A megváltásnak is van tehát „árnyéka”. Mégis milyen fényes és dicsőséges!

■ HAVASI KÁLMÁN

HIRDETÉS

A Vadosfai Evangélikus Gyülekezet Alapítvány ezúton köszöni meg mindazoknak a támogatását, akik adójuk 1%-át a 2005. esztendőben alapítványunknak ajánlották. A felajánlásokból összesen 301 389 Ft-ot kapott alapítványunk, melyet a vadosfai evangélikus templom renoválásának támogatására fogunk költeni. Kérjük, hogy 2006-ban is támogassák adójuk 1%-ával alapítványunkat és a vadosfai templomrenoválás ügyét. Adószámunk: 18539192-1-08. Tisztelettel:

A kuratórium

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 19-től február 26-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételről Budapestről, a kelenföldi evangélikus templomból. Igét hirdet Cselovszky Ferenc lelkész. (60')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>13.25 / Duna Tv Égi madár (magyar játékfilm, 1957) (100')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír. Az evangélikus egyház műsorában többek között az erdőkereseti templom szenteléséről láthatunk képes beszámolót. (26')</p> <p>16.04 / Kossuth rádió „A szeretet szabaddá tesz” Összeállítás Roger testvérről és Taizéről (ism.) (56')</p>	<p>6.00 / Hallmark A kis habléány (amerikai családi film, 2000) (94')</p> <p>10.00 / Mezzo Prokofjev: Háború és béke</p> <p>11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre. Az egyház udvari kultúrája</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház félórása</p> <p>15.00 / PAX Rozetta, 1. rész (ZMC – 29')</p> <p>16.20 / PAX Családja</p> <p>1. rész: Gyökerek (ZMC – 49')</p> <p>21.35 / Kossuth rádió Értsünk szót! (25')</p> <p>23.55 / Duna Tv Se kiűnn, se benn (magyar dokumentumfilm) (55')</p>	<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Balicza Iván evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>8.30 / Duna Tv Isten kezében</p> <p>Száz éve született Dietrich Bonhoeffer mártír teológus (ism.) (26')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórása</p> <p>15.00 / PAX Rozetta, 2. rész (ZMC – 30')</p> <p>16.20 / PAX Családja, 2. rész (ZMC – 48')</p> <p>20.00 / Európa, Európa A szépség és a szörnyeteg (feliratós francia filmdráma, 1945) (90')</p> <p>21.05 / Kossuth rádió Nemzetközi vallási híradó (30')</p>	<p>11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15')</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Próféták arcképcsarnoka: Mózes (20')</p> <p>16.05 / mtv Baptista ifjúsági műsor (5')</p> <p>16.10 / mtv Mai hitvallások. Dr. Hecker Frigyes portréja (30')</p> <p>19.15 / HBO A mindenbó (amerikai film) (97')</p> <p>20.00 / PAX premier Mit ér az ember, ha... rendező? Udvaros Béla (35')</p> <p>21.44 / Bartók rádió „A jólét a földhöz foglalja a lelkünket...” Gondolatok Gárdonyi Géza Égre néző lélek című könyvéből (9')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>13.45 / tv2 Óriás (amerikai film, 1956) 1. rész (86')</p> <p>15.00 / PAX Rozetta, 4. rész (ZMC – 29')</p> <p>15.30 / Filmmúzeum Rangon alul (magyar filmvígjáték, 1960) (79')</p> <p>16.20 / PAX Családja, 4. rész (ZMC – 48')</p> <p>20.00 / PAX premier Mit ér az ember, ha... református lelkész? Békefy Lajos</p> <p>21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme</p> <p>21.50 / Bartók rádió „Remélhetünk-e vajjon jobb világot?” Berzsenyi Dániel versei (10')</p>	<p>6.00 / Hallmark Sebzettek városa (amerikai film, 1999) (100')</p> <p>8.00 / Spektrum Múzeumról múzeumra 3. és 4. rész (2x24')</p> <p>10.04 / Bartók rádió Színészmúzeum. „Csak eltűnt” – Bubik Istvánra Gosztonyi János emlékezik (53')</p> <p>13.40 / tv2 Óriás (amerikai film, 1956) 2. rész (90')</p> <p>15.00 / PAX Rozetta, 5. rész (ZMC – 30')</p> <p>16.15 / Kossuth rádió „Magyarországról jövők” Az én fálum: Máriahalom (45')</p> <p>18.05 / Bartók rádió Mi újság a régi és kortárs zene világában? (50')</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió A szeretet közösségei Látogatás Tóth Dániel családjánál Erdőkertesben (27')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>Ágoston atya, az afrikai káplán (26')</p> <p>17.10 / Filmmúzeum Makrancos hölgy (magyar filmvígjáték, 1943) (76')</p> <p>19.00 / Duna Tv Gulágtörténetek (magyar dokumentumfilm, 2005) (61')</p> <p>19.30 / Bartók rádió Saint-Saëns: Sámson és Delila (háromfelvonásos opera)</p> <p>20.30 / PAX premier Egyház és állam, 1. rész (25')</p>	<p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Budapestről, a rákospalotai evangélikus templomból. Igét hirdet Bátorvicsy Gábor lelkész. (56')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')</p> <p>13.05 / Kossuth rádió Névjegy. Polcz Alaine író (50')</p> <p>12.30 / m2 Márai Sándorra emlékezünk Az utolsó évtizedek az emigrációban (35')</p> <p>13.05 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>13.35 / Duna Tv Árvácska (magyar játékfilm, 1976) (84')</p> <p>20.00 / PAX (premier) Egyház és állam, 2. rész (40')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EVÉLET on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sador.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (maria.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hfo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1288; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elejétől törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásoknak tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.